

Irena Ochrymčuková – Myrtil Nagy (eds.)

Zazpívé, kohótku!

Písně a tance z Tišnovska a Podunajska
pro vystoupení dětí

Tišnov 2022

INTERREG V-A
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA
SPOLUČNE BEZ HRANÍC

BRÁŇA
VYSOCINY

TIŠNOV

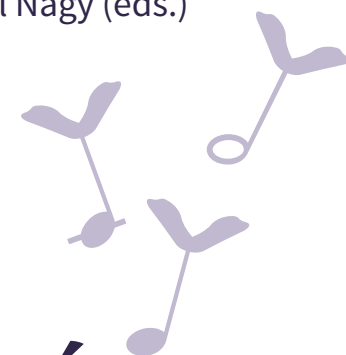
město
Šamorín

MB
Muzeum
Brněnska

FOND MALÝCH PROJEKTŮ

Irena Ochrymčuková – Myrtil Nagy (eds.)

Zazpívé, kohótku!

Písně a tance z Tišnovska a Podunajska
pro vystoupení dětí

Muzeum Brněnska Předklášteří, p. o.
Místní akční skupina Brána Vysočiny, z. s.
Místní akční plán rozvoje vzdělávání Tišnov
Regionálna rozvojová agentúra Šamorín

Tišnov 2022

Publikace byla vydána v rámci projektu Sdílení lidových tradic realizovaného v Operačním programu INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika, Fond malých projektů

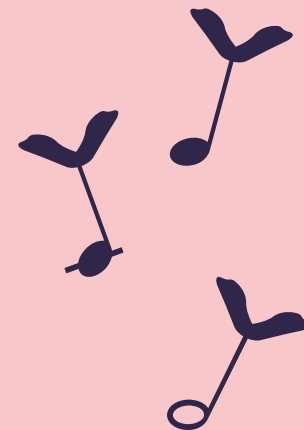
Klíčová slova: Tišnovsko, Podunajsko, děti, písně, tance, vystoupení.

© Irena Ochrymčuková, Myrtil Nagy (eds.), 2022

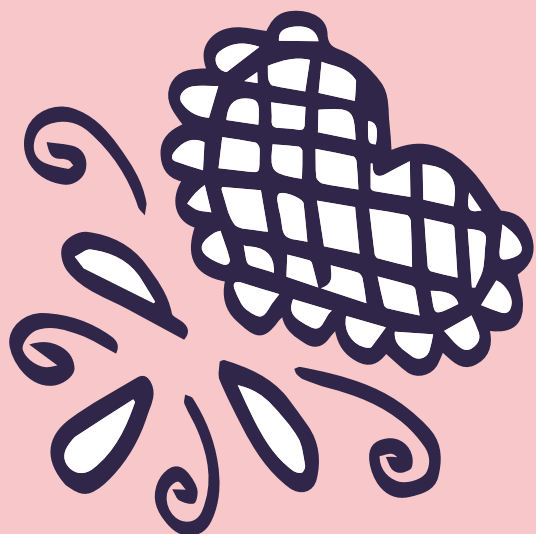
Muzeum Brněnska Předklášteří, p. o.
Místní akční skupina Brána Vysočiny, z. s.
Místní akční plán rozvoje vzdělávání Tišnov
Regionálna rozvojová agentúra Šamorín

Obsah

Písně a tance z Tišnovska pro vystoupení dětí	6
Úvodní slovo	8
Cibulenska	12
Na mezi	28
U vody	38
Rodina	50
Hospodaření	62
Řemesla	74
V lese	90
Svátky do léta	100
Hodování	114
Svátky po hodech	128
A tuto znáš?	140
Královničky	154
Slovník	172
Pásmo detských hier z Križovian nad Dudváhom	190
Úvod	192
„Na rajčúru“	194
Hrátky chlapcov	200
Spoločné hrátky	204
Ukončenie	208

Písně a tance z Tišnovska pro vystoupení dětí

Úvodní slovo

Zazpívé, kohótku!

Písně a tance z Tišnovska pro vystoupení dětí

Tišovsko není etnografickým regionem v pravém slova smyslu, ale běžně používaným označením pro okolí města Tišnova jako správního, tržního, dopravního, vzdělanostního, zdravotního, kulturního a společenského centra. Je to vlastně administrativně-historicko-geografické vymezení území části minulého okresu Tišnov. Po stránce některých etnografických jevů se zde Podhorácko dotýká Brněnska.

Když bylo v 90. letech dvacátého století zachyceno ve výzkumu Okresního muzea Brno-venkov (nyní Muzeum Brněnska) konání hodů v Tišnově a na Tišovsku, ve většině lokalit se hody nějakou formou slavily. Některé obce se pak rozhodly hody obnovit a jejich průběh podporovat. Zapojily se všechny věkové kategorie. S nadšením se hledaly postupy, promluvy, tance, část přetržené tradice začala pokračovat. A tu se ukázaly dvě zajímavé změny, dříve neobvyklé jevy:

- vedle stárkovských párů bude třeba při přípravách na hodová vystoupení počítat i s malými tanečnicemi a tanečníky. Společenský život se dnes hodně liší od tradičního jak u dospělých, tak v dětském kolektivu.*
- druhá změna byla negativní. Kromě původního místního lidového oděvu chyběl souhrou mnoha okolností také původní místní folklórní repertoár.*

Klasické předávání písní, tanců, říkadel a dětských her z generace na generaci se dochovalo jen zlomkovitě. Často je na přelomu 20. a 21. století místo rodiny a přirozeného prostředí nahrazovala mateřská škola, základní škola čím dál tím méně. Tance zmizely, písně se spojily do uzlu lidových, zlidovělých, umělých a popu a zdálo se, že nepropustně. Nicméně děti, hlavně ty mladší, tancovat chtějí, zpívat je baví a každé vystoupení prožívají celou duší. Dokážou ocenit i vtip v textech, jejichž obsah a nářečí je třeba dopředu pečlivě vysvětlit, protože přes uplynulé věky je jim obojí už cizí.

Od roku 2011 začaly např. v Tišnově každoročně vystupovat děti na hodech s vlastním pásmem tanců a písní. Děti účinkují nejen na hody, ale chodí zpívat i seniorům, vystupují na vernisážích, při různých slavnostech apod. V průběhu let se dokonce dětská skupina musela rozdělit na dvě: starší (10-15) a mladší věk (3-10 let). Podobně je tomu i v okolí. Vedoucí nácviku pak materiál složitě vybírá, vyřazuje a zase se vrací ke svým poznámkám z předešlých let se snahou, aby vystoupení bylo úplně jiné. Je třeba respektovat i zdomácnělé kousky dávno převzaté z jiných oblastí. To se týká zejména drobných, všeobecně známých a používaných útvarů lidové slovesnosti. Zajistit se musí rovněž doprovod, buď na nástroj, popř. raději zpěvem.

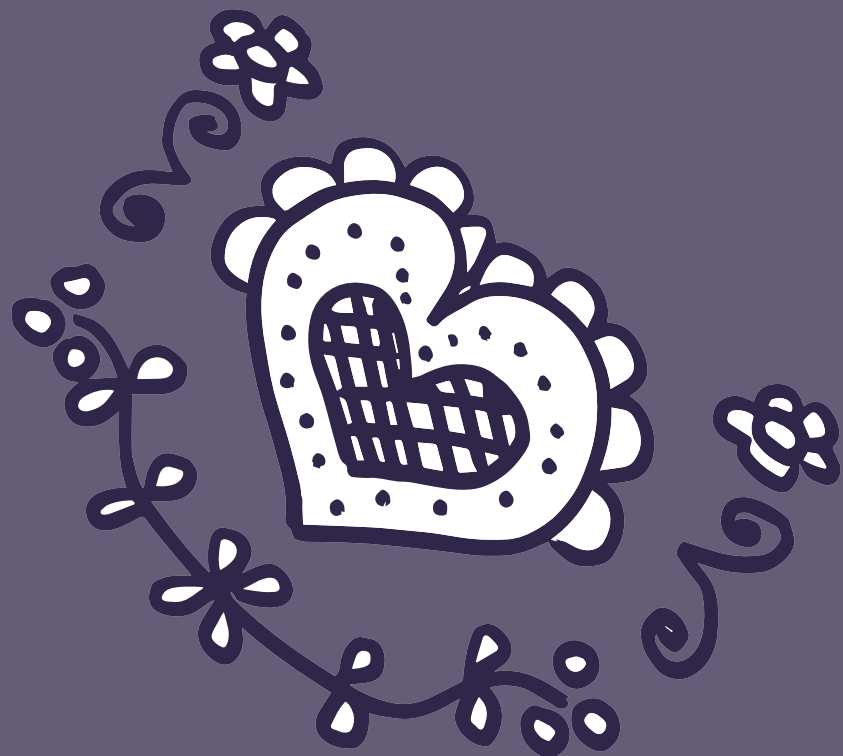
Naštěstí můžeme pro zadaný cíl – vytvoření sborníčku tanců a písní z Tišnovska pro nácvik na vystoupení dětí – vycházet ze znalostí pamětníků z 60. let 20. století, využít velmi cenné, ale řídké zápisy v kronikách, práci sběratelů, archivní prameny a literaturu. Zdenka Jelínková mohla ještě v 50. letech najít na venkově původní písně a tance, promyšleně navázat na Lucii Bakešovou, Františka Bartoše, Hynka Bíma, Františku Kyselkovou. Srovnáním se Sušilovými zápisy s radostí potvrzujeme označení naší oblasti Z. Jelínkovou za zpěvný a taneční region.

Nashromážděné písně a tance nicméně bylo záhodno jednak přizpůsobit dětskému interpretovi, jednak poněkud oživit pro zájem dětí a upravit pro vystoupení na jevišti. V dnešní době by jednotvárné, byť půvabné tanečky dětí (převážně v kole) diváky nezaujaly. Proto jsou využity změny rytmu a tance jsou kombinovány s rozpočítadly, honičkami, říkadly, tak jako se to děje při dětských hrách. Některé popisy tanců jsou velmi zjednodušené, u jiných však mají vyvolat paměťové propojení písně s pohybem (mazurka, křížák, šotyška, průplet, zátočky apod.). Při nácviku jsou samozřejmě možné případné změny.

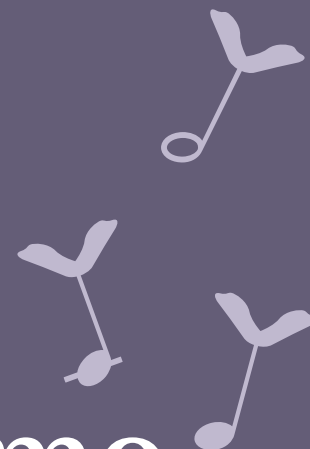
Sborníček obsahuje dvanáct pásem seřazených podle prostředí pro hru, a to v tématech celého roku. Do zpěvníku jsou přidána i pásma ze Slovenska v rámci projektu Sdílení lidových tradic. Autorský tým se těší na jeho časté využití. Veřejnost dnes pozitivně přijímá lidovou kulturu jako zdroj svátečních zážitků, děti si uvědomí své kořeny, svoji sounáležitost s krajem a s lidmi žijícími v něm před dávnými lety.

Irena Ochrymčuková

Pásmo CIBULENKA

V pozadí zpěvačky.

Maminka: „Děcka, postaráte se vo ty malý, máme moc práce! Neco dobrýho vám donesu!“

Vozík, malé DD látkovou panenku, CHCH panáčka, kašpárka, koníčka nebo kačenku, kobereček nebo dečka na položení panenek, vymezený prostor.

Vozík společně, kluci táhnou, malí jedou, někdo na zádech, velcí zpívají.

1 HATÓ HY, HATÓ HY

Pojedeme do Prahy.
A z Prahy na jabka,
só tam hezký děvčátka.

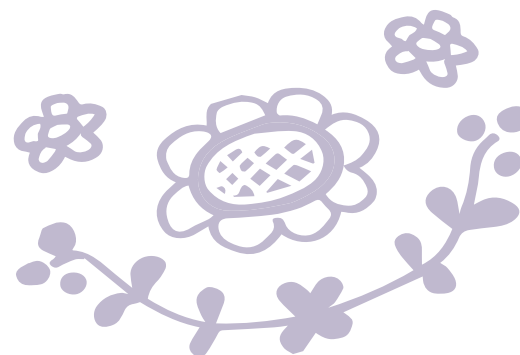
2 HALÍ, BELÍ

Halí, belí, koně v zeli a hříbjátka v petrželi.
A kravěnky jak panenky šly se koupat do voděnky.

EVENT.
Hajej, dítě, kolíbu tě,
abys spalo, neplakalo, svý matičce pokoj dalo.
Nedáš-li jí pokojíčka, tak tě hodí do rybníčka!
A z rybníčka do Dunaje, chyt' si ho tam, hastrmane!

Všeobecné kolébání a vození, zpěv: sezení, podřep, pojíždění.

3 KOLÍBALA BÁBA ČERTA

Kolíbala bába čerta na pařeze vrbovým,
hajej, dadej, můj čertíčku, šak já na tě nepovím.
Kolíbala bába čerta na vrbovým pařezu,
jak nebudeš, čerte, spinkat, tak tě hodím pod mezu!

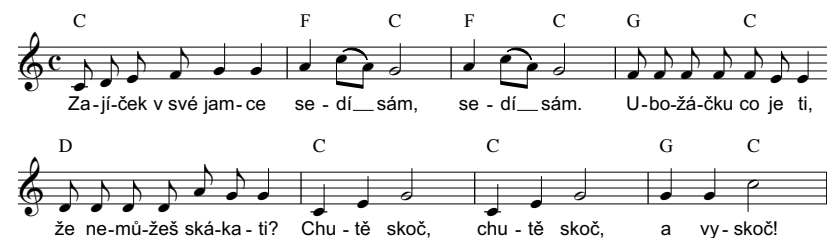
Zpěv, velcí kolébají malé na nohou nebo v náručí na koberci.
Na „pod mezu“ je postaví.

„A já spat nebudu!“ „Mně se spat nechce!“
„Dobře, tak si budem hrát! Na zajíčka! Tak, položte si
panenky do vozíku!“

Rozpočítadlo – větší D nebo CH:
Jedno, dvoko, triko, troko, págo, lágo, ičman, čičman, čarara,
ťuk! Na koho to slovo padne, ten je zajíčkem.

4 ZAJÍČEK V SVÉ JAMCE

Zajíček v své jamce /: sedí sám :/.
Ubožáčku, co je ti, že nemůžeš skákat?
Chutě skoč, chutě skoč a vyskoč!

Obcházení v kroužku, střídání velkých s malými, uprostřed
zajíček, mírně poskakuje, rukama dělá uši, chytí po domluvě
následovníka, 2x. Velké DD vedle zpívají s ohledem na pohyb
v kroužku.

Podle počtu:
– část velkých CHCH sedí stranou, natažené nohy.
– část přeskakuje oj nebo natažené nohy.

5 MYŠIČKO, MYŠ, POĎ KE MNĚ BLÍŽ!

✕ **Myšičko, myš, poď ke mně blíž!
Nepudu, kocórku, nebo mě sníš!**

Navzájem odříkají, pak 2x honička – honí ve trojici.

Velcí s malými letadélko jen za ruce.

„Letí letadýlko, letí!“
„Chcete tancovat?“
„Jo, ano, chceme!“

Všichni pak do kolečka

6 MALIČKÁ SU

**Malička su, husy pasu.
/: Tancovala bych já, až se třasu :/.**

**EVENT.
Třeba su já tak malička,
/: přece mě má ráda má matička :/.
Třeba su já malušenká,
/: tatíčková su já holuběnka :/**

Postavení v kruhu, ruce v bok, vytáčení P L horní polovinou těla, na „su“ tlesk, „tancovala“ otáčka za P, na repetici za L.

„Tak co si dáme dál? Pásla ovečky!“

7 PÁSLA OVEČKY

Pá - sla o-več-ky v ze-le-ném há-ječ-ku, pá - sla o-več-ky v čer-ném le - se.

Já na ni du-py du-py dup. O - na zas cu-py-cu-py-cup. Hou - fem

o - več-ky, se-ber-te se vše-cky, hou - fem o - več-ky, se-ber-te - se!

Pásla ovečky v zeleném háječku,
pásla ovečky v černém lese.
Já na ni dupy, dupy, dup!
Ona zas cupy cupy, cup.
Houfem, ovečky, seberte se všechny,
houfem, ovečky, seberte se!

Velcí s malými v kroužku, vpravo, výpony, kmihy dovnitř,
„dupy, dupy, dup“ silné dupání, „cupy, cupy, cup“ lehké dupání,
závěr vlevo.

Velcí vzadu půlkruh L bokem k hledišti – mazurka, střední
pasáž střídavě podtočky s dupáním a výměnou, „Houfem,
ovečky“ mazurka znovu.

„Cib, cib... Vemte si zas panenky!“

Malí si jdou pro panenky, položí před sebe na koberec,
čelem k publiku.

8 CIB, CIB, CIBULENKA

Cib, cib, ci - bu - len - ka, mak mak, ma - ku - len - ka.

Dyž sem by - la ma - lič - ká, cho - va - la mě ma - tič - ka,
a teď dyž su ve - li - ká, mu - sím cho - vat Pe - pí - ka.

Cib, cib, cibulenska, mak, mak, makulenska,
Když sem byla maličká, chovala mě matička.
A teď, dyž su veliká, musím chovat Pepíka.

Nejprve tančí malí, velcí zpívají.

Ruce v bok, podřepy s pootočením, ukazují výšku, houpají
rukama, „chovat Pepíka“ vezmou panenky, chovají je.

Repetice – velcí dělají pumpu, „když“ otáčky za lokty P, tlesk,
„a teď“ otáčky za lokty L.

Malí stojí a dívají se, ruce v bok.

„Kolo, kolo mlýnský!“

2 velké DD vyvedou kroužek malých vedle koberečku, panenky tam odloží.

9 KOLO, KOLO MLÝNSKÝ

C C

Ko - lo, ko - lo mlýn - ský, za čty - ři rýn - ský, ko - lo se nám

C G C C

po-lá-ma-lo, co se na něm se-dá-va-lo, u-dě-la-lo bác! Vez - me me si

ho - blík, pil - ku, za - hra - jem si ješ - tě

chvil - ku, až to ko - lo spra - ví - me, tak se zatočíme!

Kolo, kolo mlýnský,
za čtyři rýnský,
kolo se nám polámalo,
mnoho škody nadělalo,
udělalo bác!

Vezmeme si hoblík, pilku,
zahraju si ještě chvilku.
Až to kolo spravíme,
tak se zatočíme!

Malí tančí obvyklým způsobem, velcí zpívají. Velká D odvede malé na kobereček. Malí čekají.

Podruhé tančí velcí: čtveřice, ruce L, P dovnitř (mlýnek), rychlá chůze, zpět, „kolo“ za ruce cvalem vpravo, „mnoho“ zpět, výskokem do dřepu.

Vytvořit dvojice: zkřížit ruce, řezanka, ve dřepu, „až to kolo“ výskok, zatočení za ruce ve dvojici.

Velcí ve dvojicích se vmísí mezi malé, vytvoří půlkruh čelem k hledišti.

Deklamace

10 FIM FUM, FÁRUM, HUMPASÁRUM

Fim fum, fárum, humpasárum, támle je ten háječek.
... v tom háječku domeček.
... v tom domečku Anynka,
... dívala se z okýnka.
... uviděla husary,
...pojed' s nama do Prahy!

Tleskání, velcí křížmo, mimicky ukazují děje pohybem.

„Pojed“ velcí vezmou nejmenší na záda, vezou je okruhem, na koberečku je vyloží.

11 ČÍŽEČKU, ČÍŽEČKU

Čížečku, čížečku, ptáčku maličký,
čis viděl, či slyšel, jak sejó mak?

Aj, tak, tak, sejó mak, aj, tak, tak, sejó mak, tak sejó mak!

P bokem do kruhu, oprášit ruce, otočit

1. „Jak roste“ čelem do publika, ze dřepu, natočit.
2. „Jak kvete“ rukama – pěst – otevřít.
3. „Jak zraje“ čelem do publika, kolébat z P do L.
4. „Jak se trhá“ naznačit trhání rukou P nebo L.
5. „Jak sypó“ čelem do publika, rukou naznačit sypání do pusy.
6. „Jak meló“ naznačit mletí na mlýnku.

„A teď zas o ovečce!“

12 BĚŽELA OVEČKA

1) Běžela ovečka vzhůru do kopečka
a za ňó beránek žalovat na zámek.

/: Hej, dupy, dupy, okolo chalupy, hej, dupy, dupy, dup :/.

2) Nežaluj, beránku, na svou galánku,
ona ti uvije kytku z rozmarýnku.

/: Hej, dupy, dupy, okolo chalupy, hej, dupy, dupy, dup :/.

*Větší D zavede děti do kola, vždy malý s větší D – natočit
k publiku: rozpažené ruce, přešlapování ve dvojici do P,*

„a za ňó“ do L, rozpojit, všichni se chytit za ruce.

„Hej, dupy, dupy“ dovnitř do kruhu dupat, na repetici ven.

„A ted' Hópy, hópy!“

Zpěv

13 HÓPY, HÓPY, KOČKY SNĚDLY KRÓPY

Hópy, hópy, hópy, kočky snědly krópy.

Kocór hrách na kamnách,

koťata se hněvaly,

že jim taky nedali.

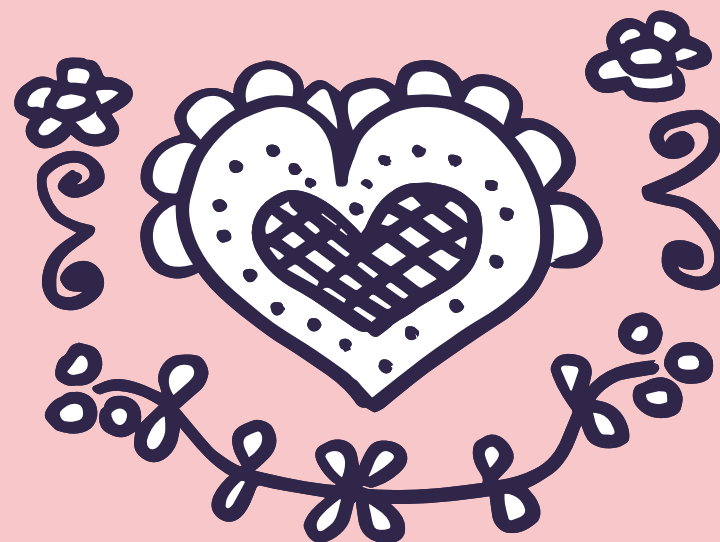
Hópy, hópy, byly všechny hlópý.

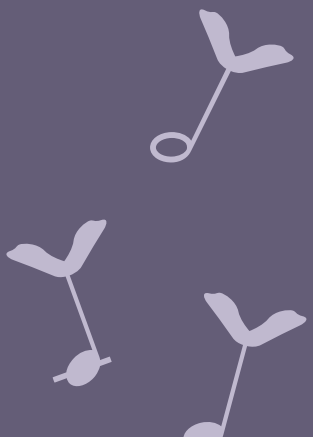
Malí se dívají, velká D u nich. Velcí závěs na zádech za lokty bokem k publiku, do boku s nakročením, vždy výměna. „koťata“ dřep, „že“ vztyk, rozběhnou se k malým.

Dvojice velkých vezme jednoho malého na ruce, mírně rozhoupají a zase jej postaví.

Maminka: „To ste hodní, že ste je tak zabavili. Už to máme udělaný. Tady sem vám něco donesla!“

Rozdělení pečiva, odtažení vozíku, někdo na zádech, odchod, mávání.

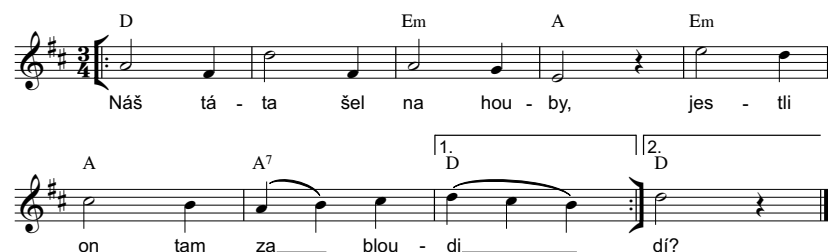

Pásmo NA MEZI

Děti přiběhnou ze všech stran, postupně se chytí.
Valčíkové nebo přísunné kroky, držení za ruce, 4 kroky vpravo,
4 vlevo, ukončení – půlkruh

1 NÁŠ TATA ŠEL NA HOUBY

✕

Náš tata šel na houby,
jestli on tam zabloudí?
Nezabloudí, těšte se,
On nám houby přinese.

Proti sobě

2 SKOČ, PANENKO, DO VODY

✕

D1: Skoč, panenko, do vody
pro červený jahody!
D2: Proč bych já tam skákala,
sukničky si máchala?
Kde bych si je sušila?
Všichni: U paní báby, u zelené žáby!

Větší D: rozpočítadlo

3 VRANA LETÍ

✕

Vrana letí
nemá děti,
my je máme, neprodáme,
protože je rádi máme!

CH honí, chytí; chytající se drží za ruce, přibývá chytajících,
ostatní odříkávají, až zbudou dvě DD.

2 DD se drží za ruce

4 HRÁLY BYSME NA KONOPKY

G C G C

Hrá-ly by-sme na ko-no-pky, a-by by-ly vš-čí snop-ky, má-lo nás, má-lo nás,

D G G G D G G

pod' ty hol-ka me-zi nás! Ne-chtě-la s ná-mi An-dul-ka hrá-ti, mu-se-li jsme ju

G D G G G G D G

za vla-sy drá-ti, za ty je-jí pa-če-se, však vo-na jich na-če-še, má-lo nás!

Hrály bysme na konopky,
aby byly věcí snopky,
málo nás, málo nás,
pod' ty --- mezi nás!

Nechtěla s námi --- hráti,
museli sme ju za vlasy rváti.
Za ty její pačese, šak ona jich nečeše,
málo nás, málo nás, pod' ty --- mezi nás!
Nechtěl si s námi ...

Zavolají na dva jménem, přidá se dvojice, točí se až utvoří kolo.
Vlevo, vpravo, cval kolem zbývajících.
Zbude jedna/jeden, ostatní ji/ho obklopí, zpívají „Nechtěla
s námi“/„Nechtěl si s námi“, atd.

Kroužek

5 HOŘELA LÍPA, HOŘELA

Ho - ře - la lí - pa ho - ře - la, ho - ře - la, pod ňó pa - nen - ka

se - dě - la se - dě - la, pod - ňó pa - nen - ka se - dě - la.

1) Hořela lípa, hořela,
pod ňó panenka seděla...

2) Jiskřičky na ňu padaly,
mládenci pro ňu plakali...

3) Jenom ten jeden neplakal,
chytl panenku, utikal.

Ruce v bok, jedna D ve dřepu uprostřed, děti postupují L bokem
po kruhu valčikovým nebo přísunným krokem.

„Jiskřičky na ňu padaly“ krok do středu, zpět, čelem do kruhu.

„Jenom ten jeden neplakal“ natáčivý krok po kruhu, CH vběhne
do kruhu, vytáhne D, ostatní se rozestoupí.

Rozpojení, velká D vede do zatáčení, přešlapování krokem
– tvar hlemýžd'a zpět.

6 PLETLA SEM

1) Pletla sem, pletla sem,
proplétala sem,
červeným, zeleným, modrým harasem.
Eště mi zůstalo klubíčko nití,
musím si na svátek kabátek šíti.

2) Pletla sem, pletla sem,
proplétala sem,
červeným, zeleným, modrým harasem.
Eště mi zůstaly zlaté knoflíčky,
dám si je na svoje nové botičky.

Čtyři dvojice – čtverec, držení kvapík

7 NESTARÉ SE, ŽENO MÁ

1) Nestaré se, ženo má,
že my nic nemáme,
zabijeme komára,
masa naděláme.

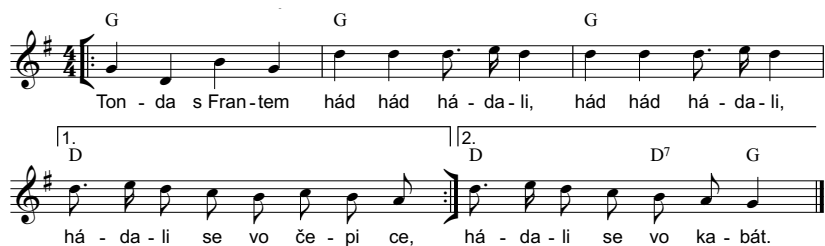
2) Půl ho dáme do komína,
půl ho uvaříme,
nestaré se ženo má,
že se nenajíme.

3) Proč já bych se starala,
můj zlaté mužíčku,
šak mám eště v komoře
z komára nožičku.

Křížák: čtverec – po stranách dvojice proti sobě, cval, míjení
vpravo, natočení P L a dál po straně na původní pozici.
„Půl ho dáme do komína“ míjení úhlopříčně přes střed, DD zády
k sobě, páry 1, 3, pak 2, 4 a zpět. 3. sloku možno vynechat.

8 HONZA S FRANTEM

Honza s Frantem

há d há d há d ali, há d há d há d ali, há d ali se vo če pi ce,

Honza s Frantem

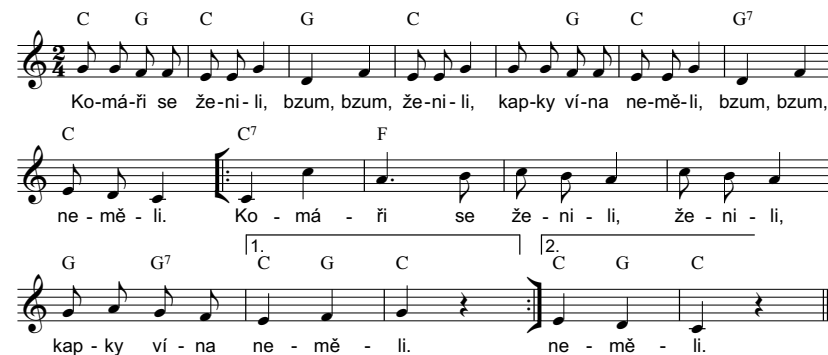
há d há d há d ali, há d há d há d ali, há d ali se vo ka bát.

*Půlkruh dětí proti divákům, pomalé skandování, zrychlovat.
2 největší CHCH s klobouky před nimi, výměna klobouků, stoj,
klek, dřep, nahoru, vyhodit klobouky do vzduchu.*

9 KOMÁŘI SE ŽENILI

1) Komáři se ženili, bzum, bzum, ženili,
kapky vína neměli, bzum, bzum, neměli.
Komáři se ženili, ženili, kapky vína neměli.

2) Přiletěl k nim slaviček, bzum, bzum, slaviček,
přines vína žejdlíček, bzum, bzum, žejdlíček.
Přiletěl k nim slaviček, slaviček, přines vína žejdlíček.

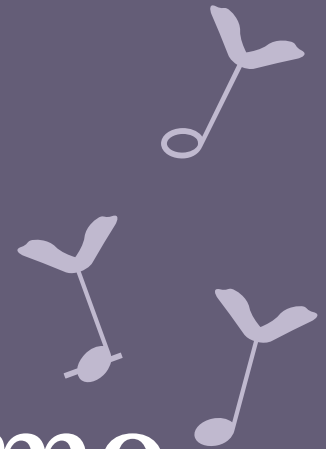
*1) sloka – seřadí se za sebou, chytí se za ruce.
Dvě největší DD vytvoří bránu.*

*2) sloka – malí odcházejí lehkými krůčky do rytmu, na „bzum,
bzum“ krok s podupem branou ven.*

*Velcí za ruce odcházejí po stranách zástupu cvalovými
kroky ven.*

Pásmo U VODY

Příchod – dřep do kruhu
Všichni sborem a pohyb rukama (čarování)

1 VODĚNKO ČISTÁ

✕

Voděnko čistá,
tys léčivá dozajista,
omýváš břehy, kamení,
omyj i mě, boží stvoření.

*pohlazení
mytí rukou
čarování nad vodou
opláchnutí obličeje*

Vyvolávání ve stoji

2 KAMARÁDKO MILÁ, KDES TAK DLOUHO BYLA?

✕

Kamarádko milá, kdes tak dlouho byla?
U studánky, u rubánky, ruce, nohy myla.
Čéms je utírala?
Červeném kvítečkem, zeleném lístečkem
sem je utírala.

D1
D2
D1
D2

Kruh

3 KDYŽ SEM SI V POTOCE RUCE MYLA

✕

Když sem si v potoce ruce myla...
šátek sem do vody upustila...
Trálalalalalala červená fijala,
trálalalalalala fijalenka.

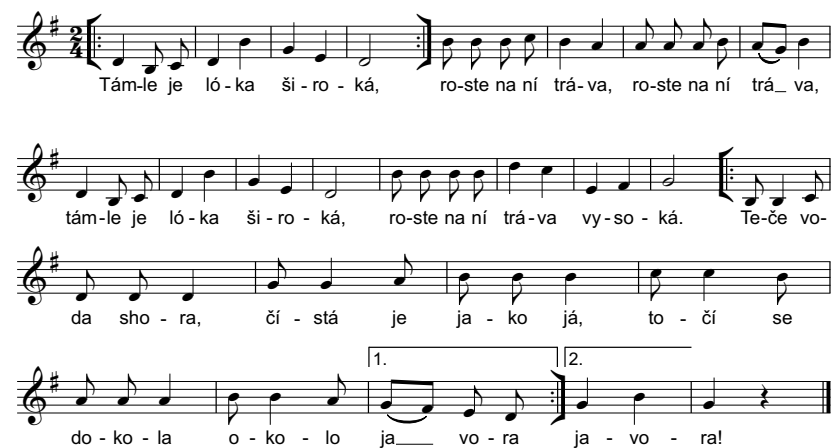
Držení za ruce, kroky do kruhu P, ven L, celkový pohyb vpravo.
Větší děti valčíkový krok.

„šátek sem“ pohyb vlevo.

„Trálalala“ zátočka za P lokty – do „červená fijala“,
druhá půlka za L.

4 TÁMLE JE LÓKA ŠIROKÁ

Tám-le je ló - ka ši - ro - ká, ro-ste na ní trá-va, ro-ste na ní trá_ va,
 tám-le je ló - ka ši - ro - ká, ro-ste na ní trá-va vy-so - ká. Te-če vo-
 da sho - ra, čí - stá je ja - ko já, to - čí se
 do - ko - la o - ko - lo ja____ vo - ra ja - vo - ra!

1) /: Támle je lóka široká :/, /: roste na ní tráva :/,
 támle je lóka široká, roste na ní tráva vysoká.
 /: Teče voda shora, čistá je jako já, točí se dokola
 okolo javora :/.

2) /: Žaly tu lóku dvě panny :/, /: obě přežalostně :/,
 žaly tu lóku dvě panny, obě přežalostně plakaly.
 Teče...

Dvojice, zadní držení, L bokem do kruhu, krok-sun-krok,
 na „široká“ otočka převlečná zpět. „roste“ vnější tanečnice
 otočka za P loktem, podruhé vnitřní tanečnice otočka za P
 loktem. Zadní držení, krok-sun-krok, do „široká“. „roste“ každá
 tanečnice otočka za P loktem. „Teče voda shora“ držení za ruce,
 kruh – cval stranou vpravo do brány z nejvyšší dvojice,
 od repetice cval vlevo.

5 HÁDANKA

Sedí panna v síti, oči se jí svítí. Co to je?

Děti odpoví: Žaba!

6 ŘÍKANKA

Čáp ztratil čepičku, jakou měla barvičku?
 Barvu, barvu, barvičku –

Vybraný odpoví: Červenou!

Podruhé barva bude bílá.

Děti se chytanou příslušné barvy např. na oblečení.

7 ŽABA LEZE DO BEZU

- 1) Žaba leze do bezu, já tam za ňó polezu,
kudy vona, tudy já, polezeme vobá dvě.
- 2) Žaba skáče po blatě, kópíme jí na gatě.
Na jaký, na jaký, na zelený strakatý.

Větší CH nebo CHCH lezou po čtyřech, na zádech nesou malého CH, slalom mezi DD.

Pomalý pohyb po „vobá dvě“.

„Žaba skáče po blatě“ DD snožmo z dřepu výskok, vzpažené ruce, zpět do dřepu, opakovat 4x. Větší CHCH přeskakují roznožkou CHCH v dřepu.

8 PRŠÍ, PRŠÍ, JEN SE LEJE

- 1) Prší, prší, jen se leje,
kam koníčky pojedeme?
/: Pojedeme na luka,
až kukačka zakuká. :/
- 2) Kukačka už zakukala,
má panenka zaplakala.
/: Ty, kukačko, nekukej,
má panenka neplakej. :/

1) „Prší, prší“ dvojice L bokem do kruhu, běh po kruhu do rytmu, kolena nahoru, držení za vnitřní ruce, ohnutí v loktech, do výše ramen, vnější ruce v bok.

„Pojedeme“ až „zakuká“ držení ve dvojici proti sobě za obě ruce, jeden zády do kruhu, krok-sun-krok nebo tři krůčky vpravo a vlevo, v pomlce tlesk do natažených rukou (celkem 4x).

2) sloka jako 1.

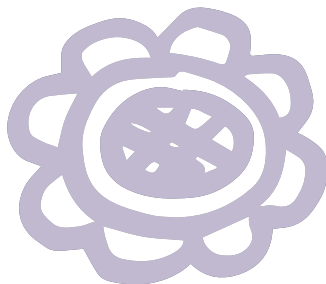
Deklamace ve stoji, volá CH, odpovídají všichni

9 KMOTRA!

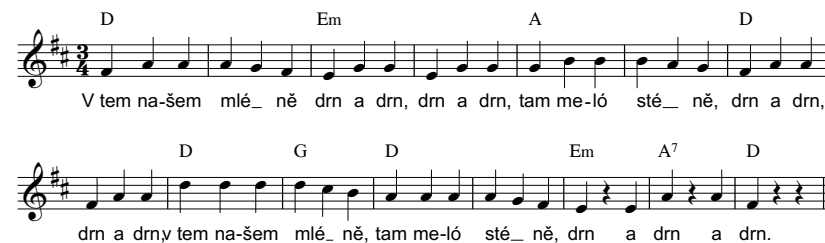
Kmotra! – Copak? – Pudem! – Kampak? – Vařit! – Copak? –
Ryby, raky, ryby, raky! – Dáš nám?
Rozpočítání – CH: taky, taky, taky!
Na koho to slovo padne – honička.

10 RYBIČKY, RYBIČKY LÓVTE SE!

Kruh

11 V TEM NAŠEM MLÉNĚ

- 1) V tem našem mléně, drn a drn, drn a drn,
tam meló sténě, drn a drn, drn a drn,
v tem našem mléně, tam meló sténě, drn a drn a drn.
- 2) Namleli móky...štyry klobóky...
- 3) Napekli placek ... štyryadvacet...
- 4) Ta naša bába...ta je neráda...
- 5) A ten náš dědek...ten jich sněd devět...

Seskupení do čtveřic-mlýnků, postupně začíná pohyb jedna čtveřice, na druhou sloku se přidá druhá – na pátou všechny čtveřice (podle počtu dětí).

Mlýnky po 4 dětech, L ruce natažené do středu, chození po kruhu, velcí valčík, na „drn a drn“ přidřepnutí na místě.

Konec opačný směr i ruce – P do středu, na každé „drn a drn“ přidřepnutí.

12 HOLKA MODROOKÁ

C F C G C C F C
 Hol - ka mo-dro - o - ká, ne-se-dá-vej u po-to-ka, hol - ka mo-dro - o - ká,
 G7 C G C
 ne - se - dá - vej tam! V po - to - ce se vo - da - to - čí,
 G C C F C G7 C
 po-de-me-le tvo-je o - či. Hol - ka mo-dro - o - ká, ne-se-dá-vej tam!

1) Holka modrooká,
 neseďávej u potoka,
 holka modrooká,
 neseďávej tam!
 V potoce se voda točí,
 podemele tvoje oči.
 Holka modrooká,
 neseďávej tam!

2) Holka modrooká,
 neseďávej u potoka,
 holka modrooká,
 neseďávej tam!
 V potoce je hastrmánek,
 zatahá tě za copánek.
 Holka modrooká,
 neseďávej tam!

1) „holka“ dlouhý krok P nohou, přísun. „modrooká“ pustit,
 otáčka poskoky z nohy na nohu na místě, opakovat. „v potoce“
 dvojice, zátočky za P, L lokty. „holka“ dlouhý krok P nohou,
 přísun. „modrooká“ otáčka poskoky z nohy na nohu na místě,
 na konci podup.
 2) sloka stejně jako 1.

13 VODĚNKO ČISTÁ

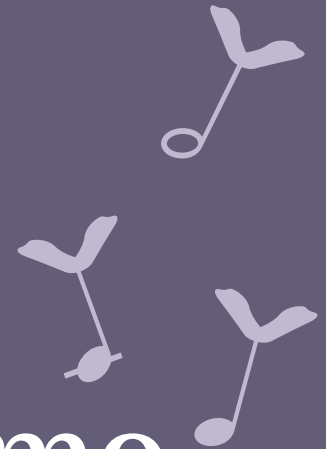
Voděnko čistá,
 tys léčivá dozajista,
 omýváš břehy, kamení,
 omyj i mě, boží stvoření.

pohlázení
 mytí rukou
 čarování nad vodou
 opláchnutí obličeje

Všichni vyskočí, natočí se k obecenstvu, úklona – raz, dva, tři,
 teď, odchod.

Pásmo RODINA

1 PO LÓCE CHODILA

- 1) Po lóce chodila, tři věnečky vila,
jeden sobě, druhé tobě, třetí pověsila.
- 2) Pověsila si ho na zelenó chvojku,
nedává mě, má matičko, chudýmu pacholku.
- 3) Chudýmu tě nedám, bohaté tě nechce,
já bych ráda takovýho, keré pase ovce.

- 1) stoj, posun věnečků po kruhu – v rukou, „třetí“ položení věnečku dovnitř kruhu.
- 2) držení za ruce, chůze po kruhu vpravo, „nedávám mě“ vlevo.
- 3) dvojice po kruhu, CHCH zády, 4 přísuny vpravo, na repetici vlevo. „já bych ráda“ zatočení za P dlaně, tlesk, na repetici L dlaně; ruce ohnuté v loktech, druhá v bok.

2 ČÍ JE, ČÍ JE

- Čí je, čí je, čí je děvče,
v té červené šněrovačce?
Čí je, čí je, čí je děvče, to je děvče mé.
A proč a nač a proč a nač a zač?
Ona ráda káfé pije a rohlíček přikusuje,
to je děvče mé.

- Dvojice, držení křížmo, P ruka nahoru. Páry do středu kruhu
krok-sun-krokem, řezanka, zpět po „šněrovačce“.
„a proč“ P na patu, L, P, L, P.
„ona“ zátočky za P, L, „to je“ otočka.*

3 KOLÍBALA BÁBA ČERTA

Kolíbala bába čerta na pařeze vrbovým,
hajej, dadej, můj čertíčku, šak já na tě nepovím.

2x honička na členy rodiny – poslední bude nevěsta.

4 JÁ SE VDÁVAT NEBUDU

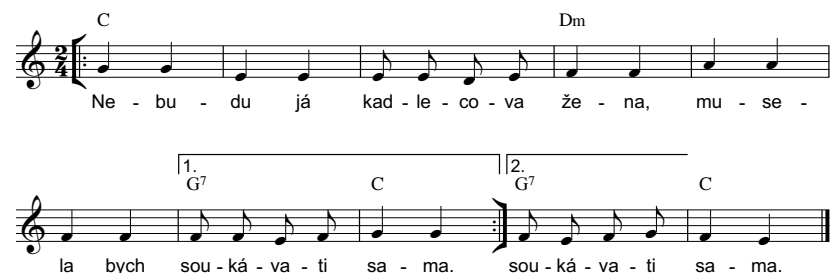

1) Já se vdávat nebudu, až mně bude sto let.
Až mně zuby vypadají, nebudou mě bolet.
2) Já se vdávat nebudu, až mně bude dvě stě.
Až mně zuby vypadají, narostou mi ještě!

1) cval vpravo, podup, cval vlevo, podup.
2) sloka stejně jako 1.

5 NEBUDU JÁ

- 1) Nebudu já kadlecova žena,
musela bych soukávati sama.
- 2) Kadlec bude za verštatem házet
a já budu chlapce vyprovázet.

- 1) „Nebudu“ stoj.
- 2) „musela“ naznačení soukání niti shora, zakrucování.
- 2) „Kadlec“ vodorovné prohození člunku jednou rukou,
odstrčení bidla oběma rukama.
- „a já budu chlapce vyprovázet“ nakrucování, ruce v bok.

6 KALAMAJKA

- 1) Kalamajka, mik mik mik,
oženil se kominík,
koho si vzal za ženu,
pastěrovu Mařenu.
- 2) Kalamajka, pěkná věc,
dyž je zima, šup na pec,
dyž je teplo, šup dolů,
kalamajku tancuju.

- 1) Za ruce proti sobě bokem do středu kruhu, 2x příklep
nebo poskok, trojdup. „oženil se“ jdou ven.
- 2) sloka stejně jako 1.

2 kruhy

7 KAM DEŠ, HONZO

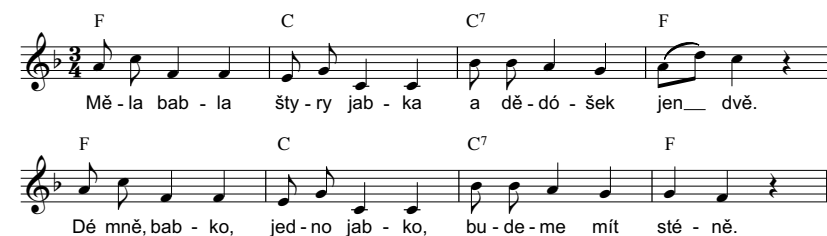

- 1) Kam deš, Honzo, kam deš, Janku, do hospody na kořalku.
Kam deš, Honzo, kam deš, Janku, do hospody pit.
- 2) Zapomněl sem doma gatí, košilenku na hóvrati,
zapomněl sem doma gatí, včil nemůžu dom.
- 3) Jaká by to hamba byla, dyby žena muža bila,
jaká by to hamba byla, dyby se jí bál.
- 4) Žena muže bit nemůže, protože ho nepřemůže,
žena muže bit nemůže, protože ho ráda má.

- 1) „Kam deš, Honzo“ 2 kruhy, dvojice za ruce po kruhu,
jeden CH zády do středu, 4x přísuny vpravo.
„do hospody na kořalku“ přednožením trojúhelník P, L.
„Kam deš, Honzo“ 4x přísuny vlevo.
„do hospody pit.“ na místě otočka vpravo.
- 2) totéž jako 1.
- 3) „Jaká by to hamba byla“ kruh, za ruce, cval vpravo.
„dyby žena“ vlevo.
„jaká by to hamba byla“ zátočky za P lokty.
„dyby se jí bál“ zátočky za L lokty.
- 4) sloka stejně jako 3.

2 kruhy

8 MĚLA BABKA

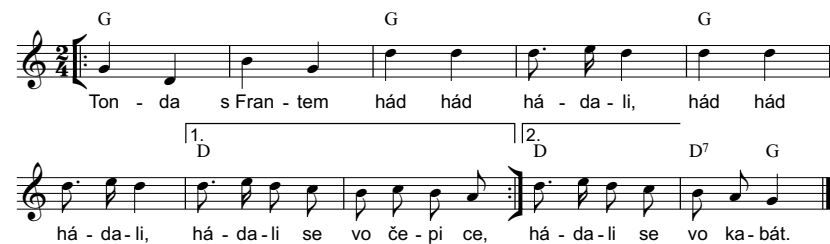

- 1) Měla babka čtyry jabka a dědóšek jen dvě.
Dé mně, babko, jedno jabko, budeme mít sténě.
- 2) Měl dědóšek, měl kožóšek a babička jupku.
Pod, babičko, na mazurku, já se s tebou dupnu.

Dvojice L bokem do kruhu, mazurka do kruhu, z kruh,
začátek vlevo podle CH.

- 1) „sténě“ D obejde CH, tančí vzadu.
2) „dupnu“ CH obejde D.

9 TONDA S FRANTEM

Honza s Frantem

hád hád hádali, hád hád hádali, hádali se vo čepice,

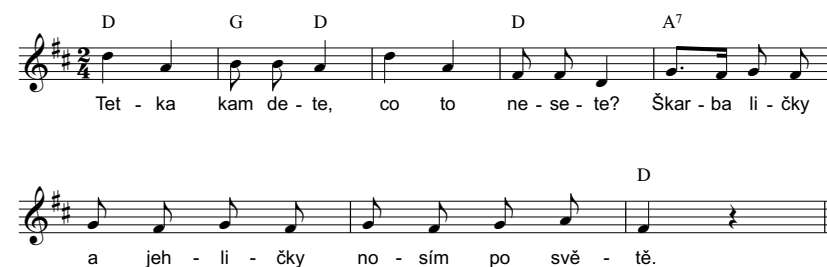
Honza s Frantem

hád hád hádali, hád hád hádali, hádali se vo kabát.

DD zpívají, 2 nebo 3 vybraní CHCH si rytmicky předávají klobouky z hlavy na hlavu, dřep, sed... zpět, pomalé skandování, zrychlovat, vyhodit klobouky do vzduchu.

10 TETKA, KAM DETE

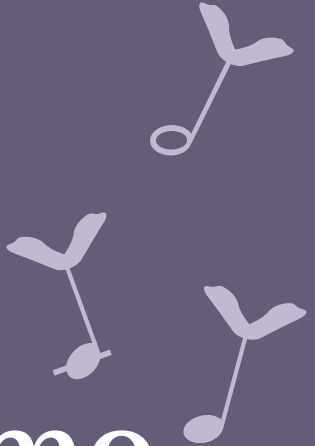

Tetka, kam dete, co to nesete?

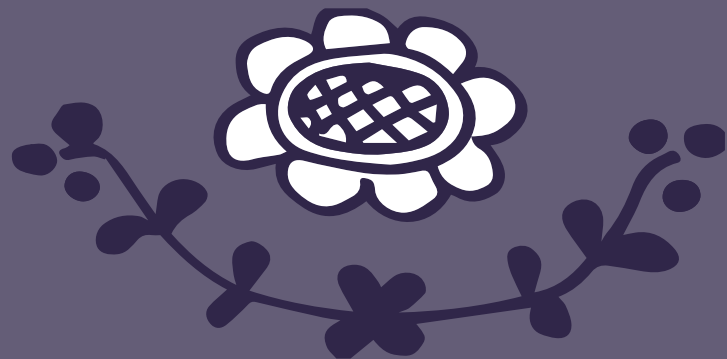
Škarbaličky a jehličky nosím po světě.

Přísuny ve dvojicích po kruhu, CHCH zády do kruhu, spojené ruce propnuté v loktech, 2x vpravo, 2x vlevo. „škarbaličky“ cval vpřed. Repetice, „škarbaličky“ odchod.

Pásmo HOSPODAŘENÍ

Postupný příchod
Zpěv na místě, 4 skupiny

1 ZAZPÍVÉ, KOHÓTKU

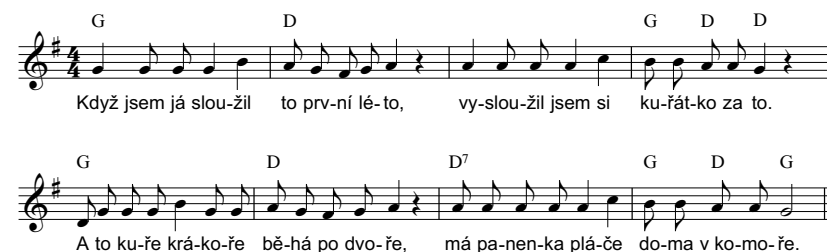

- 1) /: Zazpívé, kohótku, já ti dám ječmeňa :/,
/: by se probudila naša Majdaléna. :/
2) /: Zazpívé, kohótku, vod vrška věžičky :/,
/: pudeme do pola požínat pšeničky. :/

Vytvoření 4 kruhů za zpěvu pohybem vpravo

2 KDYŽ JSEM JÁ SLOUŽIL

- Když jsem já sloužil to první léto,
vysloužil jsem si kuřátko za to.
A to kuře krákoře běhá po dvoře,
má panenka pláče doma v komoře.

4 kruhy

3 NÁŠ KOHÓTEK KOKRHÁ

Náš ko- hó - tek ko - kr - há, ko - kr - há, bu - de br - zo
na - ša Man - da vo - spa - lá, vo - spa - lá, ne - chce jít na
rá - no, Já na trá - vu ne - pu - du, só tam dva vo - já - ci,
tra - vo. ma - jí čer - ný če - pi - ce, ja - ko haj - da - lá - ci.

1) Náš kohótek kokrhá, kokrhá, bude brzo ráno.

Naša Manda vospalá, nechce jít na trávo.

Já na trávu nepudu, só tam dva vojáci,
mají černý čepice jako hajdaláci.

2) Náš kohótek na plotě vesele si zpívá.

Naša Manda vospalá eště se přikrývá.

Já na trávu nepudu, só tam dva vojáci,
mají černý čepice jako hajdaláci.

Držení za ruce, přísuny vpravo, „ráno“ podup, „naša“ vlevo,
„trávo“ podup.

„já na trávu“ bokem do kruhu, z kruhu ven ve dvojici,
držení kvapík, natažené ruce v loktech.

„vojáci“ zastavit, otočka, „mají“ zpět.

„hajdaláci“ zastavit, otočka.

4 kruhy

4 ČTYŘI KONĚ VE DVOŘE

Čty - ři ko - ně ve dv - ře, žád - nej s ni - ma ne - o - ře,
tra - lá la - la - la, tra - lá la - la - la, žád - nej s ni - ma ne - o - ře.

1) Čtyři koně ve dvoře,

žádnej s nima neoře,

(tralá lalala),

žádnej s nima neoře.

2) Oře s nima Pepíček,

má zelenej klobouček,

tralá...

1) spojení v 1 kruh.

„tralá lalala“ zátočka se sousedem vpravo za lokty P, L.

„žádnej s nima neoře“ všichni otáčka za P rukou.

2) dvojice po kruhu L bokem, zvednuté vnitřní ruce v lokti,
volná ruka v bok.

„Oře s nima“ CHCH krok-sun-krok vpřed, DD se otáčí a couvají.

„tralá lalala“ zátočka se sousedem vpravo za lokty P, L.

„má zelenej“ všichni otáčka za P rukou.

5 ŠEL JANEČEK NA KOPEČEK

Šel Janeček na kopeček, hnal před sebou pět oveček.
A šestýho berana se zlatýma rohama.

Honička 3x – domácí zvířata, poslední – husa.

2 řady

6 NAŠA HUSA

Naša husa chodí bosa at' je blato nebo rosa.
Naše husa chodí bosa, at' je horko nebo mráz.

2 řady proti sobě šikmo čelem k hledišti, mazurka – začátek v P.

2 řady kolmo k hledišti cca 4 m od sebe

7 HAJHA, HUSY, ZE PŠENICE

Hajhá, husy, ze pšenice, hajhá husy, ze žita,
lepší je ta malá holka, nežli je ta veliká.
Ta malá se sama točí a ta velká nemůže,
ona čeká na chasníka, až jí chasník pomůže.

Řady kolmo k hledišti, mávání zástěrkami, sukněmi nebo rukama
proti sobě, přísuny, začít vpravo.

„ze žita“ otočka k sobě zády.

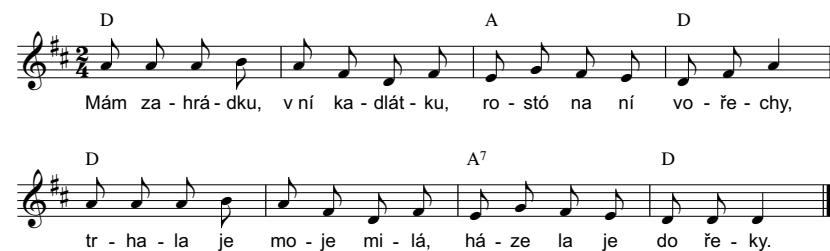
„lepší“ od sebe, „nežli“ krok zpět, „veliká“ otočka.

„ta malá“ v řadě vytvořené dvojice za P lokty, „a ta“ za L.

„ona“ za obě ruce na místě do P a do L.

Řady proti sobě

8 MÁM ZAHRÁDKU

Mám zahrádku, v ní kadtátku, rostó na ní vořechy,
trhala je moja milá, házela je do řeky.

Dvojice, přední držení, mírný postup vpřed, D přebíhá zprava doleva.

„ořechy“ podup, „trhala“ přebíhá CH, podup.
Celé opakování – zpět oba.

Řady proti sobě

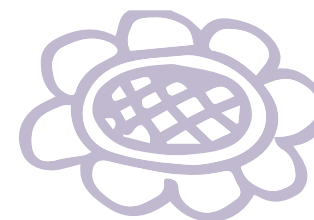
9 BARTOŠU, BARTOŠU, CO TO NESEŠ NA KOŠU?

Bartošu, Bartošu, co to neseš na košu?
Půl pytlá žita od pana Víta.
Pan Vít není doma, jel do Kuřima
pro čtyry ovce a pátýho berana se zlatýma rohama.
Kdo ty rohy najde, čtyry míle zajde.

3 CHCH na zádech 3 nejmenší děti, jemně je natrásají, chodí kolem řad.
CHCH zařadí sebe i děti do řady.

2 řady

10 ŠLA NANYNKA DO ZELÍ

G D7 G D7 G

Šla Na-nyn-ka do ze-lí, do ze-lí, do ze-li, na-tr-ha-la lu-pe-ní, lu-pe-níč - ka.

G D G

Při - šel na ňu Pe - pí - ček roz - šla - pal jí ko - ší - ček.

G C D7 G

Ty ty ty, ty ty ty, ty to bu - deš pla - ti - ti!

- 1) Šla Nanyinka do zelí, do zelí, do zelí,
natrhala lupení, lupeníčka.
Přišel na ňu Pepíček, rozšlapal jí košíček.
Tytyty, tytyty, ty to budeš platiti!
- 2) Já to platit nebudu, nebudu, nebudu,
rači se dám na vojnu, na vojničku.
Na vojnu se nedávej, truc rodičům nedělej!
Udělám, udělám, na vojnu se přece dám!

1) „Šla Nanyinka“ z 2 řad utvoří 2 kroužky, „lupeníčka“ uzavrou kroužky. „Přišel na ňu“ za ruce, doprostřed cupitavé krůčky, „Pepíček“ zadupat. „rozšlapal“ ven cupitavé kroky, „košíček“ zadupat. „Tytyty, tytyty“ ve dvojicích po kruhu proti sobě, hrozí P, L, „ty to budeš“ otočka každý sám vpravo.

2) „Já to platit“ chůze po kruhu (krok-sun-krok). „rači“ zpět. „Na vojnu“ doprostřed cupitavé krůčky, „nedávej“ zadupat. „truc rodičům“ ven cupitavé, „nedělej“ zadupat. „Udělám, udělám“ ve dvojicích proti sobě, „na vojnu“ otočka každý sám vpravo.

2 kruhy, všichni zpěv

11 KDYŽ JSEM JÁ SLOUŽIL

G D G D D

Když jsem já slou-žil to dru-hé lé - to, vy-slou-žil jsem si ka-čen-ku za to.

G D

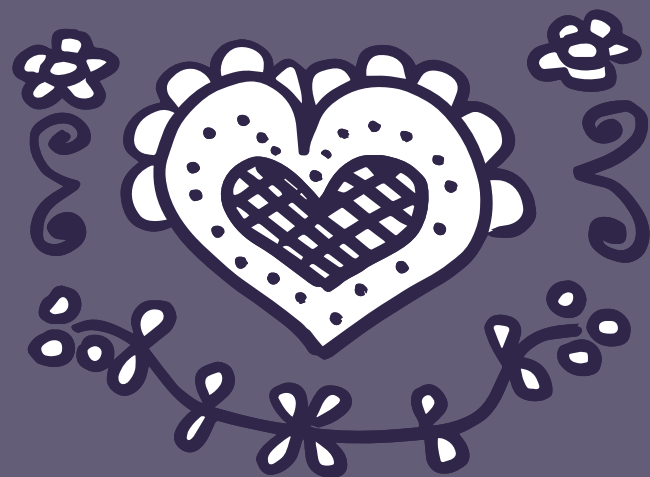
A ta kač-ka bla - to tlač-ká, a to ku - ře krá - ko - ře bě - há po-dvo -

D7 G D G

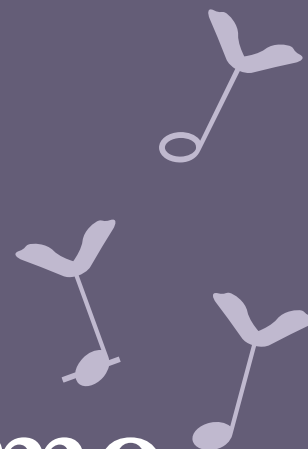
ře. má pa - nen - ka plá - če do - ma v ko - mo - ře.

- Když jsem já sloužil to druhé léto,
vysloužil jsem si kačenu za to.
A ta kačka blato tlačká
a to kuře krákoře běhá po dvoře,
má panenka pláče doma v komoře.

Z kruhů velká D vede odchod, krok-sun-krok,
druhý kruh se napojí.
Mávání.

Pásmo ŘEMESLA

Příchod, volné pozice
Větší D – rozpočítadlo:

Naša paní říkávala, abych dobře pásávala.
Já už pásat nebudu, rači vocud' pryč pudu.

Větší D: „Děcka, neska – na řemesla!“. Určí, kdo honí.
Honička – na řemesla – 3x, poslední řemeslo forman.

Půlkruh – trojice

1 KDYŽ SEM JEL DO PRAHY

Když sem jel do Prahy pro hrách, pro hrách,
padl mně na cestě valach, valach.
Dybych mu byl dával oves, oves,
moh sem mít valáška dodnes, dodnes.

Půlkruh nebo více půlkruhů za sebou, vždy po 3 trojicích.
Na místě malí – 1 přísun s výponem vpravo, 1 vlevo, velcí
vyšlapávají valčík. Z půlkruhu shora čelem k publiku: držení
za ruce, postup vpřed – střední tanečník valčík, postranní
po taktech vnitřní/vnější nohou, zády/čelem k sobě „Kdybych“
totéž vzad.

2 ZAHRADNÍK

Šel zahradník do zahrady s motykó, s motykó,
vykopal tam rozmarýnu velikó, velikó.
Nebyla to rozmarýna, byl to křen, byl to křen,
Vyhodil ho zahradníček voknem ven, voknem ven.

Malí uzavřou kruh, L bokem, 1. a 2. takt krok-sun-krok, 3. a 4. dupání čelem, opakování. „Nebyla to“ opačným směrem.
Větší uprostřed na místě v trojicích – podbíhání pod spojenýma rukama, začátek zprava, střední se podtočí, pak zleva.

Větší D: „Jak to je s tó motykó? Když pámbu dopustí...“
Děti: „Aji motyka spustí! Pif paf!“
Větší D: „Děcka – myslivečka!“

3 MYSLIVECKÁ

Malí se rozestoupí, utvoří vnější polokruh.
Větší utvoří 2 řady proti sobě po 2 trojicích bokem k publiku s mezerami pro snadné míjení. Chůze drobnými krok-sun-kroky, míjení.
„Jestli“ zátočky v běhu prostředního tanečníka s pravým, tlesk, s levým.
Volný tanečník ruce v bok, rytmicky se natáčí.

Malí přeběhnou 2x přes šířku jeviště: „Vápno! Vápenící jedó!
Vápno! Vápno pro zedníky!“

Řada proti publiku

4 ZEDNICKÁ

Two staves of music in C major, 4/4 time. The melody is simple, using quarter and eighth notes. Chords C, G, and C are indicated above the first staff, and G, C, G, C, G, C are indicated above the second staff.

Vy zed-ní - ci friš - ko, ne-dě - lá - te těž - ko. Od ne-dě - le do ne-dě - le
pi - je - te - pi - več - ko, od; ne-dě - le do ne-dě - le pi - je - te - pi - več - ko.

**Vy zedníci friško, neděláte těžko.
Od neděle do neděle pijete pivečko.**

Malí těsný dřep v řadě proti publiku, větší nad nimi znázorňují
jednou volnou rukou jakoby pijí.

„A střechu!“

Větší dvojice bránu, ostatní podbíhají a vytvářejí dvojice v řadě
rovnoběžně s publikem.

Dvojice vytvoří kruh.

5 TESAŘSKÁ

Two staves of music in D major, 2/4 time. The melody is simple, using quarter and eighth notes. Chords D, A, D, D, A, D, G, A7 are indicated above the first staff, and D, D, Em, A7, D, D are indicated above the second staff.

Sem já te-sa - ří - ček, sem já sem, no-sí - val jsem se-ke-ren-ku za pa -
sem. Se ke-ren-ku za pa-sem, žád-ný ne-ví od-kud sem, od-kud sem.

Postup přísuny, zavřené držení, natažené lokty.

„sem já sem“ otočka,

„nosíval“ zpět, otočka.

„Sekerenu“ cval ve dvojici, uzavřít kruh,

„odkud sem“ podup s otočením, repetice.

Závěr DD podtočka.

Větší D: „A v neděli maso, najezte se, chaso!“

6 ŘEZNICKÁ

Vy řez-ní - ci, ře-mes-ní ci, vy pe-ní-ze má - te, vy dyž ne-co ku-pu-je - te
 vše-cko us-mló - vá - te. Pa-ní-má-mo má, zač to-ho vo - la?
 Zač ho dá - te, a nic nes-mló - vá - te, zač ho dá - te, dá-te do-slo - va.

1) Vy řezníci, řemesníci, vy se peníze máte,
vy dyž něco kupujete, všechno usmlíváte.

/: Panimámo má, zač toho volá? :/

/: Zač ho dáte a nic nesmlíváte, zač ho dáte, dáte doslova? :/

2) My ho ještě neprodáme, on nám dobře tahá
a na každý podojení kybl mlíka dává.

Panimámo...

Dvojice po kruhu, jeden couvá, zkřížené ruce, P nahoře,
repetice zpět.

„Panimámo“ rozmáchlý oblouk P rukou, tlesk v pomlce,
L rukou. „zač ho“ tlesk sobě v postupu po kruhu a navzájem
plesnou do partnerových dlaní, zpět.

Větší D: „Děcka, nechte toho, pojedem do mléna!“

7 POJEDEM DO MLÉNA

Po-je-dem do mlé - na, Po-je-de-me - ta - ky, za-pří-hne me stra - ky.
 šes - ti - ma vra - né - ma.
 Pa-nen-ko má mi - lá, na ló-ce ze - le - ný, v ja-te-lin-ce drob - ný.
 kdo te-be vob - jí - má.

1) Pojedem do mléna
šestima vranéma.
Pojedeme taky
zapříhneme straky.

2) Panenko má milá,
kdo tebe vobjímá
na lóce zelený
v jatelince drobný?

Držení: za ruce vpředu křížem, P ruce nahoře.

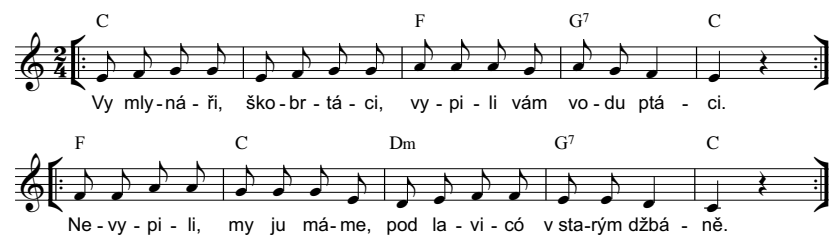
Postup lehkými krok-sun-kroky do kruhu vpřed, začátek P
noha. Zkřížené paže při každém kroku jeden řezavý pohyb.

„Pojedeme“ zpět.

„Panenko“ zátočka za P lokty,

„na lóce“ zátočka za L lokty.

8 MLYNÁŘSKÁ

- 1) /: Vy mlynáři, škobrtáci, vypili vám vodu ptáci :/
2) /: Nevypili, my ju máme, pod lavicí v starém džbáně :/

1) Podle počtu tanečníků 3–4 mlýny (pětice) vedle sebe, doprostřed CH – roztažené ruce, 4 DD kolem něho, L bokem do středu, L ruka do středu, krok-sun-krok pomalé obcházení. „vodu ptáci“ tlesk, otočka vpravo.
2) sloka stejně jako 1.

Větší D: Hádanka: Verpánek, dratev, cvočky...Kdo to má?
Děti: Odpověď: Švec!

9 ŠEVCOVSKÁ

- 1) Když šli ševci z jarmaku, z jarmaku, neprodali prachmaku, prachmaku.
Milí ševci, zle, řemeslo nejde
2) Ševče, ševče, usmolené, uši boty do neděle, do neděle!
Milí ševci, zle, řemeslo nejde

CHCH chůze v zástupu s botami, kůží, řemínky, ...

(dle množství) zpět, rep. „prachmaku“ kleknou, vystřčí kolena. DD přiběhnou a postaví se k vybranému chlapci, bokem k publiku.

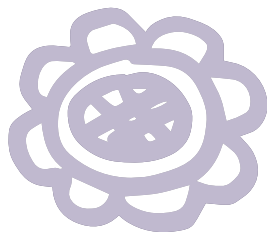
„Milí...“ DD ťukají pěstmi o sebe, nad kolenem chlapce. „řemeslo“ všichni motají, „nejde“ roztáhnou ruce.

CH rozpočítá DD, které doplňují poslední slovo a postupně odcházejí do kruhu.

10 PEC NÁM SPADLA

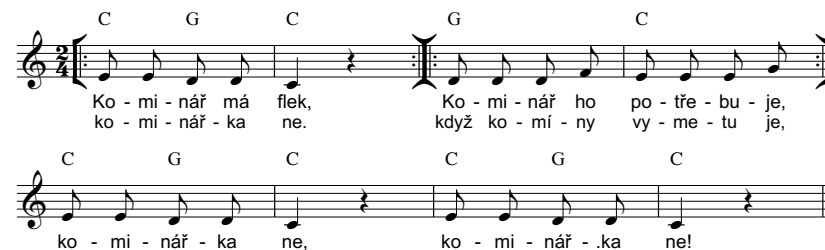

Pec nám spadla, pec nám spadla, kdopak nám ji postaví?
Starý pecař není doma a mladý to neumí.
Zavoláme kominíka, on má na to náradí.
Strčí štětku do komína a už je to hotový.

Kruh

11 KOMINÁŘ

Kominář má flek, kominářka ne.
Kominář ho potřebuje, když komíny vymetuje,
kominářka ne a kominářka ne.

Pohyb za sebou po kruhu, větší uvnitř L bokem, malí venku protipohyb totéž. Flek – CHCH v pomlce 2x plesk na zadek, „kominář ho...“ ruce napodobují pohyb štětky v komíně – spojené ruce vpravo vlevo. Závěr „kominářka“ otočka doprava s podupem, doleva s podupem.

Kruh z dvojic

12 KALAMAJKA

1) Kalamajka, mik, mik, mik,
oženil se kominík.
Vzal si ženu Elišku,
v roztrhaném kožíšku.

2) Kalamajka, pěkná věc,
když je zima, šup na pec,
když je teplo, šup dolů,
kalamajku tancuju.

Za ruce proti sobě bokem do středu kruhu, 2x příklep – skáčou
na vnější noze, vnitřní si klepají o kotník (nebo poskok),
trojdup.

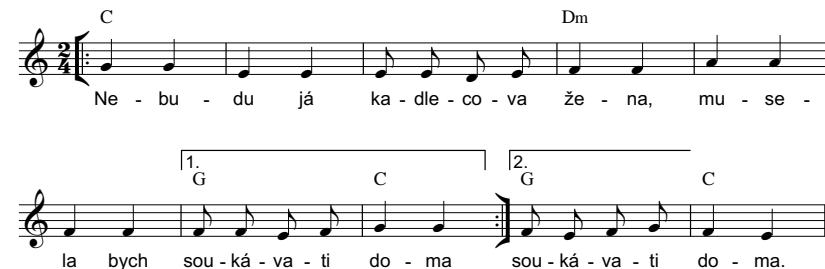
Ven totéž.

„Vzal“ po kruhu za ruce, cval vpravo, podup.

„kalamajku“ cval vlevo, podup.

Kruh

13 KADLECKÁ

1) /: Nebudu já kadlecova žena,
musela bych soukávati doma. :/
2) /: Kadlec bude za veršatem házet
a já budu chlapce vyprovázet. :/

1) „Nebudu“ stoj v kruhu čelem k publiku, ruce v bok,
nakrucování.

„musela“ naznačení soukání niti shora, zakrucování.

2) „Kadlec“ vodorovné prohození člunku jednou rukou,

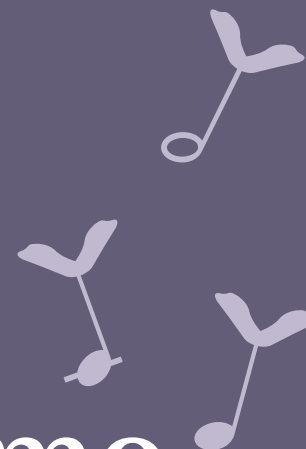
odstrčení bidla oběma rukama,

„a já budu chlapce vyprovázet“ nakrucování, ruce v bok.

Odchod s máváním.

Pásmo V LESE

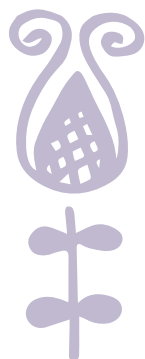
1 SEDÍ LIŠKA

Sedí liška pod dubem, má píšťalku a buben.
Na píšťalku píská a na buben tříská.

Rytmický pochod a tleskání, uzavření kruhu po dvojicích.

2 BĚŽÍ LIŠKA K TÁBORU

1) Běží liška k Táboru, nese pytel zázvoru.
Ježek za ní pospíchá, že jí pytel rozpíchá.
2) Běž, zajíčku, běž za ní, pober jí to koření!
Liška se jim schovala, ještě se jim vysmála.

1) Kruh čelem dovnitř, 2) přísunné kroky vpravo nebo poskoky, otočka za P loktem.

Kruh, čelem ven, totéž.

„ježek“ do kruhu drobné krůčky, pak z kruhu vzad drobné krůčky.

2) malé děti tentýž pohyb.

„Liška se jim schovala“ větší DD rychlou polkou v držení za obě ruce obkrouží kolem a zařadí se.

3 BĚŽELA LIŠKA PO LEDU

Běžela liška po ledu, ztratila klíček od medu.
Kdo ho má, ať ho dá, ať se liška nehněvá.

Rozpočítadlo – 3x „ať se liška“ – poslední honí
3x – na zvířátka – poslední bude sysel.

Vytvoření řad, deklamace

4 SYSEL SEČE VOTAVU

Sysel seče votavu,
liška pohrabuje.
Zajíc na vůz nakládá,
muška ušlapuje.

„Sysel seče“ řady po šířce prostoru, za sebou, velcí na krajích,
s natočením při kroku vpřed, napodobení sečení.
„liška“ ohlédnutí vzad, natáhnutí ruky, zadní řada přiběhne,
vpředu čelem k sobě za ruce, bokem k obecnstvu.
„Zajíc“ z nohy na nohu,
„muška“ všichni na místě našlapovat z vysoka.

5 DOU VEVERKY, DOU

- 1) Dou veverky, dou, jedna za druhou,
první běží s pozdravením,
druhá s výsluhou.
- 2) U lesíčka kdes je prý v poli mez,
zajíček tam od svítání svátek slaví dnes.
- 3) Lala lala lááá....

Seřazení do zástupu, 2 velcí CHCH udělají bránu.

1) Malí podcházejí za sebou, přísunný krok, ruce v bok.

Z brány liché vpravo, sudé vlevo, vytvoření 2 kruhů.

2) Obcházení po kruhu, držení za ruce, opačný směr v kruzích.

Zrychlit, cval v kruzích.

3) Malí stojí, zpívají, ruce v bok, nakrucování v pase.

Větší DD – dvojice proti hledišti: zadní držení 4x pata/špička P/L.

2 kruhy

6 BĚŽEL TUDY ZAJÍČEK

- 1) Běžel tudy zajíček, houpy, houpy.
Nesl pytel žemliček, houpy...
2) Počkej na mě, zajíčku...,
dej mi jednu žemličku...

2 kruhy čelem ven, za ruce, chůze vpravo, jeden velký CH běží v protisměru, nejmenšího na zádech, „houpy, houpy“ půlotáčky.

- 1) drobné krůčky, výrazné pokrčení v kolenou.
2) dvojice, zátočka za P lokty, „houpy, houpy“ pokrčení v kolenou, za L, opět pokrčení.

Dvojice, mazurkové držení, L bokem do kruhu

7 STOJÍ BOROVĚNKA BOROVÁ

- 1) Stojí borověnka borová,
v zimě v letě pěkně zelená.
Pod ní rozmarýn, to já dobře vím,
sem ho sázela.
2) Stojí borověnka borová,
v zimě v letě pěkně zelená.
Pod ní koníček, na něm syneček,
Jede do Brna.

- 1) mazurka začátek dovnitř kruhu, při otočce D obejde CH a stojí vzadu.
2) mazurka začátek ven z kruhu, D se vrátí na své místo.

Deklamace

8 BĚŽEL ZAJÍC KOLEM PLOTU

✕

Běžel zajíc kolem plotu, roztrh sobě novou botu.
Liška mu ji zašívala, veverka se posmívala.
Netřeba se posmívati, však já umím zašívati!

„Běžel“ CHCH běží kousek dopředu, sednou si na zadek,
prohlíží si botu.
„Liška“ větší DD za nimi, nápodoba šití u každého na noze,
malí kolem, strouhají mrkvičku a smějí se.
„Netřeba“ CHCH vyskočí, plácnou si s DD do dlaní, malí utečou.

Čelem k publiku

Zaklínání, ruce – nápodoba zamykání klíčem, ukazování
na prstech – u každého řádku.

9 ZAVÍRÁM, ZAVÍRÁM LES

✕

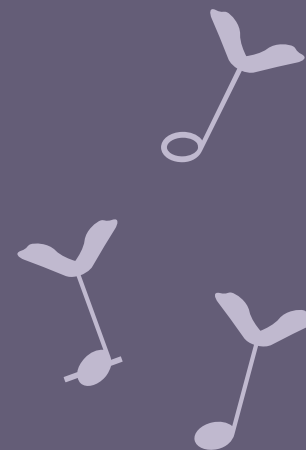
Zavírám, zavírám les, aby tam žádný nevlez.
Ani kočka, ani pes.
Vleze-li sem bába, ať je z ní žába.
Vleze-li sem dědek, ať je z něho dudek.
Vleze-li sem panna, ať je z ní srna.
Vleze-li sem mládenec, ať je z něho mravenec!

Couvání a otáčení klíčem.
Odchod pozpátku.

Pásmo
SVÁTKY
DO LÉTA

Větší D sedí a váže mašličky, přebírá proutky, hrkačky,
v koši plachetka, hruška, taška.

Děti kolem ní, půloblouk proti publiku.

Větší D: Děcka, jak ten rok vlastně začal?

Sborově: Leden!

Zpívají úryvek na místě

1 TŘI KRÁLOVÉ

My tři králové jdeme k vám,
štěstí, zdraví vinšujem vám.

Větší D: To byla tenkrát velká zima, když jste obcházeli.
To ste se těšili ke kamnům, co?

Utvořit 2 soustředné kruhy

2 STÁLA BASA

- 1) Stála basa u primasa, za kamnama stála,
když primaska zatopila, basa sama hrála.
- 2) Spadla mucha do capócha, to vám byla rana,
zrovna v kamnech zatápěla šafářova Anna.

1) Obcházení ve dvou kolech protipohybem, krok-sun-krok,
od „když“ v opačném směru.

2) Dvojice vytvoří spodní bránu z rukou, CHCH postupně
přeskakují přes spojené ruce, přidrží se za ramena těch,
co dělají bránu; DD zpívají, od „zrovna“ si 4x oprašují ruce
a zástěry.

Větší D: A za lednem?

Sborově: Únor! Na Hromnice o hodinu více.

Sborově křičí přes sebe: Masopust, vostatky, maškarádi!

3 MASOPUSTNÍ MASKY

Vyjmenování – po řadě: Já jsem šel za, já za
(alespoň 5x).

Pouze zpěv (libovolný počet slok)

4 LETĚLA HUSIČKA

- 1) Letěla husička
letěla zvysoka,
střelil na ňu střelec, (trefil ju do boka).
- 2) Trefil ju do boka,
do pravé nožičky,
nemohla doletět, (spadla do vodičky).
- 3) Spadla do vodičky,
všecku ju vypila,
aby ju šenkýři (nelili do piva).

Uzavřít kruh

5 JÁ MÁM RÁD

Já mám rád tu kudrnatou Káču,
já pro tu Káču ve dne v noci pláču,
já mám rád tu kudrnatou Káču, já se pro tu Káču upláču.

Deklamace:

/: Staré Rachotil gaťata ztratil, Rachotilka šla, gaťata našla. :/

Zpěv:

Já mám rád...

Deklamace:

Svaté Matěj ledy láme. Když je nemá, udělá je.

L bokem do kruhu, držení za pasy nebo za ramena (podle velikosti),

„já mám“ 3 delší kroky s dupáním dopředu, 3 kratší dozadu.

„Staré“ dlouhé přísunné kroky dopředu.

„Svaté“ dlouhé přísunné kroky dopředu.

Kruh

Větší D: V únoru bylo taky chození a zpívání o svaté Dorotě, babička mně to vyprávěla.

Tiše deklamace sbor:

Byla krásná Dorota pobožného života.

A ta krásná Dorota měla věnec ze zlata.

Větší D s proutky v ruce: A co březem, za kamna vlezem?

Rozpočítadlo:

Pepíku, Pepíku, povídala Pepka,

že upeče koláče, trnky doprostředka.

Na koho to slovo padne, ten jde doprostřed kruhu.

6 PEPÍČEK PLÁČE

Pepíček pláče, že chce koláče.

Koláče nemám a buchty nedám.

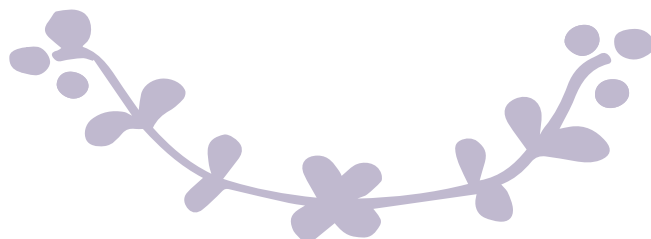
Chleba nechce!

„Pepíček pláče, že chce koláče“ kolo, větší valčík,

malí krok s přísunem do středu a ven.

Berou proutky od větší D.

Brána (větší DD)

7 VRBY SE NÁM ZELENÁJÓ

Vrby se nám zelenájó, na dvě strany prokvítají,
radujme se, veselme se.

✕ Byla zima mezi nama, ale už je za horama, radujme...
Proutek rovné jako svíčka, už je z něho píšťalička,
radujme se...

„Vrby se nám zelenájó“ rozdělení po průchodu vpravo,
vlevo – vytvoření 2 kruhů, mávají proutky.

„Byla zima mezi nama“ zipování z kruhů do dlouhého
polokruhu proti divákům, děti z brány jdou poslední
a berou Smrtku.

„Proutek rovné jako svíčka“ malí poklepávají proutky
o sebe na místě,
„radujme se, veselme se“ zastrčí proutky za košili.

Děti z brány nesou Smrtku, deklamace všichni

8 SMRT NESEM

✕ Smrt nesem ze vsi, nové léto do vsi,
smrt nesem, zanesem, nové léto přinesem!

Větší DD odnesou Smrtku stranou.

Větší D – postaví se na kraj půlkruhu bokem:

Smrtná neděla, kdes klíče dala?

Všichni: Dala sem je, dala, svatému Jiří.

Všichni dřep: Svatý Jiří vstává, zemi odmykává.

Čarování ve dřepu rukama nad zemí: Aby tráva rostla, výskok
tráva zelená otočka doprava, růže červená, otočka doleva,
růže červená!

Větší D: Duben, ještě tam budem!

9 ZVONY ODLETĚLY DO ŘÍMA

CHCH si vezmou hrkačky z koše a klepou s nimi.

Deklamace: Skázali vás pozdravovat naši pání, abyste nám
dali něco od klepání.

CHCH chodí do kruhu před DD a klepou a hrkají hrkačkama.

Větší D: To už jsou skoro Velikonoce! Jesipak už máte upletenou
žílu na Červený pondělí?

CHCH zastrčí hrkačky do košile a vytáhnou proutky: Hody,
hody, doprovody, děte vejce malovaný! Atd.

DD piští a utíkají a vytvoří 1 řadu, druhou CHCH – kolmo k hledišti.

10 CO MÁME K SNÍDANI

Co máme k snídani?	Sněhový sypání.
Co máme k vobědu?	Hrníček vod medu.
Co máme k svačině?	Saze v komíně.
Co máme k večeři?	Hrníček vod peři.

CHCH proti DD vzájemný nášlap s podupem, CHCH se ptají,
DD odpovídají.
Deklamace, stejné postavení.

11 BÉL JEDNÓ

DD: Běl jednó jeden, ten měl chleba s medem.
CHCH: Bela jednó jedna, vona mu je snědla.

Utvořit kruh

12 PÁSLA KAČENIČKA

Pás-la ka - če-nič-ka pod tou strou hou, hou_hou, pod tou strou hou.
Na-šla pís - ťa lič-ku, tak-hle dlou hou, hou_hou, tak-hle dlou hou.

A D A D
Tak hle dlou - hou, ja - ko já jsem, jak má ru - ka, i s ru-ká - vem.

A D A7 D
Tak-hle dlou__ hou, hou,__ hou, tak-hle dlou__ hou.

Pásla kačenička
pod tou strouhou, hou, hou, pod tou strouhou.
Našla pišťaličku takle dlouhou...
Takhle dlouhou, jako já sem, jak má ruka i s rukávem.
Takhle dlouhou, hou, hou, takle dlouhou.

Chůze za ruce po kruhu,
„strouhou“ otočka na místě.
„Našla“ zpět,
„dlouhou“ otočka na místě, postavení dvojice na mazurku
L bokem do kruhu.
„Takhle dlouhou“ mazurka začátek vpravo.

Kruh

13 KVĚTEN! – MÁJ, VYŽENEM OVEČKY V HÁJ!

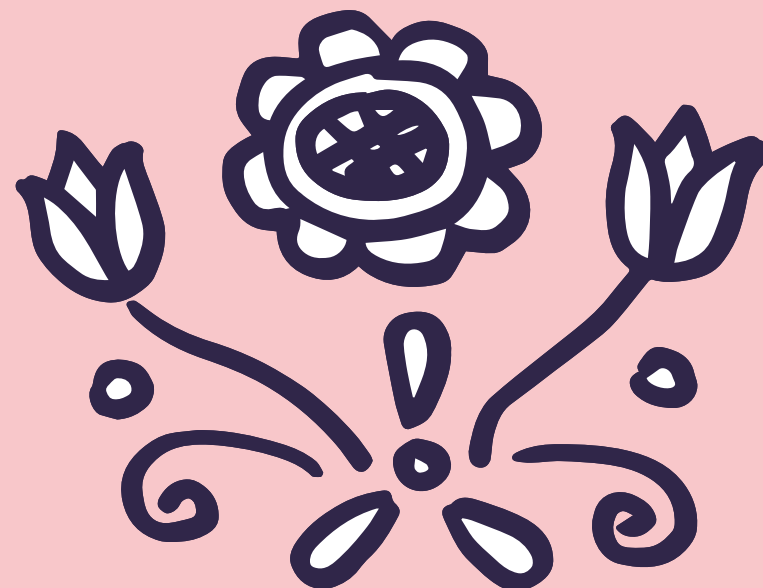
*Krokem po kruhu, CHCH vytáhnou proutky, mávají:
Neseme, neseme májíček, uťal ho, uťal ho Janíček.
Pěkné zelené, pěkné zdobené, náš stromeček!
Větší CH: Antonín veze kmín!*

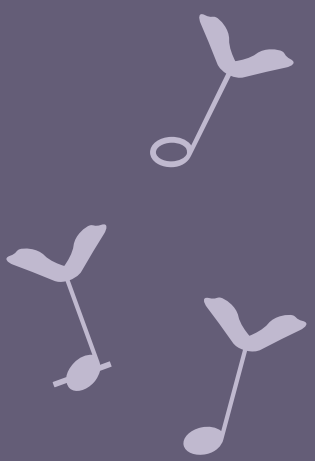
14 ANTONÍN VEZE KMÍN

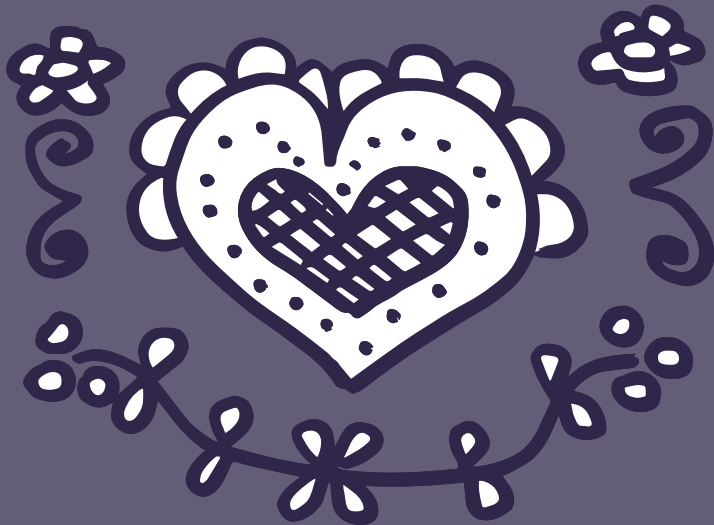
*DD deklamují, CHCH dělají trakař:
Antonín veze kmín, staró Kaču na trakaču, šup s ňó za komín!
Výměna CHCH u trakaře:
Tonda Tonda, hladovec, strčil babu do vajec.
Baba křičí: Toníku, vytahni mě z košíku!
Zastavení trakařů proti publiku, pomalý odchod ve dvojicích,
deklamace, natahování ruky:
Dé mně – až bude v zémě. Až bude leto – přindi si pro to!
Uviděla baba kvas – a hcela dondo.*

Zastavení, otočení k publiku, úklona, odchod.

Pásmo HODOVÁNÍ

Deklamace při příchodu, hrnky v ruce.

1 JAHODNÍCI

Jahodníci jdou, jahody nesou. Plný hrnky jako trnky jahod sobě nesou. Příchod, otevřený půlkruh, hrnky dovnitř.

Příchod, otevřený půlkruh, hrnky dovnitř.

2 BYL JEDEN DOMEČEK

Čarování:

Byl jeden domeček,
v tom domečku stoleček,
na stolečku mistička,
v té mističce vodička,
v té vodičce rybička.

Kde je ta ryba?
Kočka ji snědla.
Kde je ta kočka?
V lesy zaběhla.
Kde jsou ty lesy?
Na prach shořely.
Kde je ten prach?
Voda ho vzala.
Kde je ta voda?
Voli ji vypili.
Kde jsou ti volí?
Páni je snědli.
Kde jsou ti páni?
Na hřbitově zakopáni.

Velcí předříkávají, pak postupně jeden za druhým kladou otázky (Kde je...?), malí odpovídají.

3 ČERNÁ MÁRY

Černá Máry,
skoč do jámy!
Co v té jámě? Kaši vaří.
Čím ji mastí? Kolomastí.
Čím ji míchá? Lopatou, má palici chlupatou!

CHCH uprostřed – kladou ruce na sebe za palce, točí rukama dokola, rozběhnou se po ukončení na místa.
DD utvoří dvojice volně v prostoru po stranách:
Větší DD – tleskání proti sobě – větší DD, pravá ruka, levá, obě, křížmo, zrychlují – celkem 3x, po ukončení na místa.
Malé DD – tleskají proti sobě.

4 JEDNA, DVĚ, HONZA DE

Jedna, dvě, Honza de,
nese pytel mouky.
Máma se raduje, že bude péct vdolky.
Máma vdolky nepekla, Honza skočil do pekla.
Máma vdolky pekla, Honza skočil z pekla.

Velcí berou malé na záda a vytvoří kruh. Pohyb po kruhu, zrychlení, natřásání.
Podle počtu malých střídání.
Na závěr všichni CHCH usednou.
DD do kruhu.

5 MÍSÍM, MÍSÍM

Mísím, mísím, Boží dárek, až umísím, budu válet.
Válím, válím Boží dárek, až uválím, budu sázet.
Až vysázím, budu pect, až napeču, budu jest....

V kruhu, čelem dovnitř, mimicky postup.

6 PEC NÁM SPADLA

1) Pec nám spadla,
pec nám spadla,
kdopak nám ji postaví?...
Starý pecař není doma
a mladý to neumí.

2) Zavoláme kominíka,
on má na to náradí.
Strčí štětku do komína
a už je to hotový.

1) Držení za ruce, cval vpravo čelem do kruhu, s podupy.
2) Totéž vlevo, „a už“ zastavit a otočka vpravo s podupem.

7 PEKLA VDOLKY

1) Pekla vdolky z bílé mouky, sypala je perníkem.
Házela je Honzíčkovi (2x) otevřeným okýnkem.

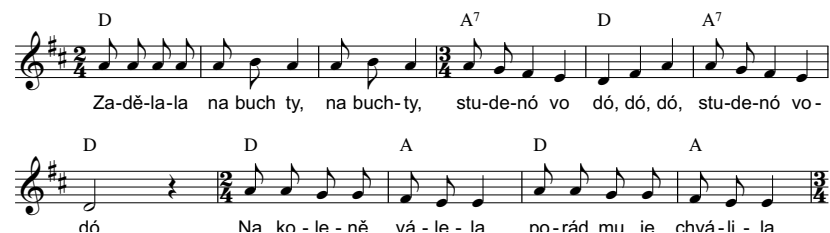
2) Jez, Honzíčku, šak sou dobrý, sou sypaný, kropený.
Budou-li ti dobře chutnat (2x) sou tam ještě takový.

1) Dvojice čelem do kruhu, zadní držení, dovnitř kruhu,
pata/špička, P L, „perníkem“ otočka a zpět,
„okýnkem“ otočka a natočení L bokem do kruhu.
2) dvojice, zadní držení, po kruhu, pata/špička a totéž,
„kropený“ otočka a zpět,
„takový“ rozpojit a čelem do kruhu.

Kruh

8 ZADĚLALA NA BUCHTY

Zadělala na buchty na buchty,
studenó vodó, dó, dó, studenó vodó.
Na koleně válela, porád mu je chválila,
že dobrý budó, dó, dó, že dobrý budó.

„Zadělala“ ruce v bok, nakrucování,
„studenó“ výpon na špičky, „dó, dó, dó“ pokrčená
kolena – 3 kroky dovnitř kruhu a 4 kroky zpět.
„Na koleně“ mimicky ukazovat = hladit kolena,
„porád mu je“ pohyb rukama jako nabízení na míse,
„že dobrý“ výpon atd. jako na začátku.

Kruh

9 KDYŽ NAŠI ORALI

1) Když naši orali, já sem si ležel,
oni šli k obědu, taky sem běžel
Kampak ty běžíš, když si neoral, když už sem na cestě,
nebudu doma

2) Když naši mlátili, já sem si ležel, oni šli k večeři,
taky sem běžel.
Kampak ty běžíš, když si nemlátil, když už sem na cestě,
tak se nevrátím.

1) DD houpavými přísunými vpravo 4 takty po kruhu, za ruce,
„já sem si ležel“ CHCH uvnitř polehávají různým způsobem,
„oni šli k obědu“ DD vlevo 4 takty, rozpojit ruce.
„Kampak ty běžíš“ CHCH probíhají nepravidelným slalomem
mezi DD.
2) sloka stejně jako 1.

Rozpočítadlo, deklamace

10 PEPÍKU, PEPÍKU

Pepíku, Pepíku, copak dělá babka?
Sedí doma na peci a stróhá si jabka.

Rozpočítaný honí, názvy jídel 3x, poslední slovo: jabka.

Říkanka

11 BYLA JEDNA BABKA

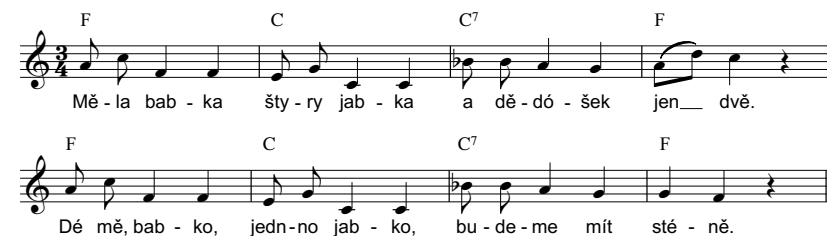
Byla jedna babka, prodávala jabka,
za dřevý groš prodala jich koš.

Po dobu říkanky (než se srovnají, třeba 2x) větší DD – brána,
po průchodu branou řazení vpravo, vlevo do 2 kruhů.

2 kruhy

12 MĚLA BABKA ŠTYRY JABKA

1) Měla babka štyry jabka a dědóšek jen dvě.
Dé mně, babko, jedno jabko, budeme mít sténě.
2) Měl dědóšek, měl kožóšek a babička jupku.
Pod', babičko, na mazurku, já se s tebou dupnu.

Dvojice, mazurka po kruhu, začátek vpravo,

1) „sténě“ D obejde CH, tančí vzadu,

2) „dupnu“ D se vrátí.

13 JEDNA, DVĚ, TŘI, ŠTYRY, PĚT

- 1) Jedna, dvě, tři, štyry, pět, cos to, Janku, cos to sněd?
/: Brambory pečený, byly málo maštěný. :/
2) Co děláte, sedláci, co to máte za práci?
/: Vozíme kamení na to panský stavení. :/

Dvojice čelem k sobě po kruhu, držení za P, L v bok.

- 1) šotyška: 4 přísunné kroky dovnitř kruhu, „cos to“ ven z kruhu. „brambory“ trojúhelník P nohou proti sobě (dopředu, stranou, přísun), „pečený“ totéž L nohou, tlesk, otočka za P loktem.
2) šotyška: ven z kruhu, dále stejně.

14 KUCMOCH, KUCMOCH, TEN JÁ RÁDA

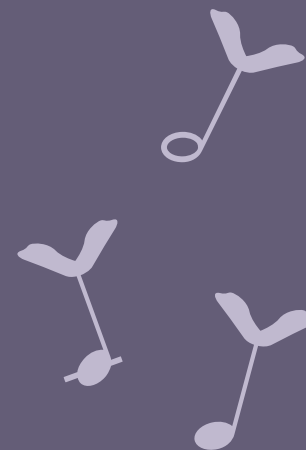

Kucmoch, kucmoch, ten já ráda,
kucmoch, kucmoch, ten já ráda.
Trálalala ...

Odchod – ve dvojicích, velcí půlobraty v držení za ruce, začátek vnější nohou (čelem k sobě, spojené ruce dozadu), zády k sobě a ruce dopředu.

Nejprve krok-sun-krok, na dohru valčíkový krok.

Pásmo SVÁTKY PO HODECH

1 KOULELO SE, KOULELO, ČERVENÉ JABLÍČKO

1) Koulelo se, koulelo,
červené jablíčko.

Komu ty se dostaneš,
má zlatá Ančičko?

2) Koulely se, koulely,
dvě naproti sobě.

Komu bych se dostala,
než, Jeníčku, tobě.

1) příchod,

2) čelem do kruhu, na místě natočení s podřepem vpravo,
vlevo, „dvě“ otočka vpravo. „Komu“ otočka se sousedem
po P ruce za P dlaň, ohnuté v loktech, „než“ výměna za L.

A co bude po hodech? Říjen!

Kdo bude mít svátek? František! Eliška!

Rozpočítadlo

Frantiku, Frantiku, dobrá kaša na mlíku, ještě lepší na smetaně,
a tu Frantik nedostane.

Poslední rozpočítaná je D – Eliška.

Kruh

2 ELIŠKA, ELIŠKA

Eliška, Eliška, nebyla pyšná.

Ona nám v neděli na hody přišla.

Eliško, Eliško, poskoč si trošku,
vyber si z kolečka nejlepší družku.

Skoč, panenko, z kola ven, z kola ven,
z kola ven, zítra bude hezký den, hezký den.

Skoč, panenko, do kola, do kola, do kola,
shořela nám stodola, stodolenka.

2x

Kruh za ruce, chůze vpravo, uprostřed Eliška,

„družku“ vybere si partnerku.

„Skoč“ obě tančí uprostřed, ostatní po kruhu doprava cval,
na repetici doleva.

A co potom? Listopad – Karel, Martin!

Řídky

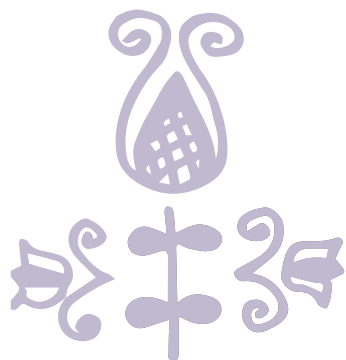
*Karel, Karel – do lesa zajel, zlomil tam voje, plače tam vo ně.
(popř. 2x)*

*CHCH proti sobě, držení se v zástupech v pase, přetahování
za ruce, kývání se ze strany na stranu, sed na zadek.*

*Jedno, dvoko, triko, troko, págo, lágo, ičman, čičman,
čarara, tůk!*

*Martin – počítání v cizí řeči, řada, CH před řadou předříkává,
všichni opakují po slovech, zrychlování, závěr
– ukazování – každý jedno slovo.*

Větší D: Já su sv. Cecilka – muzikantů patronka.

Všichni čelem k obecnstvu

3 JÁ JSEM MUZIKANT A PŘICHÁZÍM K VÁM Z ČESKÉ ZEMĚ

D A D A D A

Já jsem mu - zi - kant a při - chá - zím k vám z če - ské ze - mě. My jsme

D A⁷ D D A D

mu - zi - kan - ti, při - chá - zí - me k vám. Já u - mím hrá - ti! My u - mí - me
A to na housli - čky! Jak se na ně

A D A⁷ D D

ta - ky! Fid - li, fid - li sta - ré vid - ly, fid - li, fid - li hou - slič - ky. hou - slič - ky.
hra - je?

CITERU: Brnky, brnky, staré hrnky, brnky brnky citera.

BASU: Stála basa u primasa, za kamnama stála. Když primaska zatopila, basa sama hrála.

TRUMPETU: Já rád játra, ty rád játra, on rád játra, trumpeta.

BUBEN: Bumtarata, bumtarata, bumtarata, bubínek.

*Ten, kdo předzpěvuje (postupně další) nakročí před řadu se
svou replikou, ostatní odpovídají.*

Kruh

4 NA KETKOVSKÉ VĚŽI

G Zvolna Am C

Na ket-ko-vské vě - ži dva-nást ho-dín bi - je, mo-je z nej-mi - le - jší

G G Živě D7

ko - ši - li - čku ši - je. Drá - te - ní - čku dra - ťa - tý, ku - dr - na - tý,

G D7 G

střa - pa - tý, drá - te - ní - čku dra - ťa - tý, ty bu - deš můj.

- 1) Na ketkovské věži dvanáct hodin bije,
moja znémilší košiličku šije.
Dráteníčku draťatý, kudrnatý, střapatý,
dráteníčku draťatý, ty budeš můj.
- 2) Košiličku šije pro svého milého,
že pomaširuje do pole široho.
Dráteníčku...
- 3) Že pomaširuje do města Budína,
tam si dáme nalit červeného vína.
Dráteníčku...

Po kruhu chůze vpravo, „moja“ vlevo, „dráteníčku“ dvojice,
držení za obě ruce, točení přísunnými poskoky na místě,
vpravo, vlevo.

Větší D: Na Kateřinu konec muziky.

Svatá Kateřina věší housle do komína.

Kruh ve dvojicích, deklamace

5 NAŠA KAČA PLAČE

Naša Kača plače, co je jí?
Ukradli jí šaty zloději.
Neplač, Kačo, neplač, už to je.
Šak ti krčí lepší ušije.

„Naša Kača“ chůze po kruhu s komínáním vnitřní rukou
(nejprve vzad),

„co je jí“ otočka o půl kruhu.

„Ukradli“ zpět,

„zloději“ otočka zády do kruhu.

„Neplač, Kačo“ z kruhu ven,

„už to je“ otočka.

„Šak ti“ do kruhu,

„ušije“ otočka do postavení L bokem do kruhu ve dvojicích.

Vybraná dvojice nejdál od obecnstva utvoří bránu,
ostatní se zipovitě rozejdou do dvou řad proti sobě

6 KDEPAK SI BÉVÁVAL, KOZLÍČKU?

Kdepak si bévával, kozlíčku?
Ve mléně za práška, panáčku.
Copaks tam dělával, kozlíčku?
Prach smetal pometlem, panáčku.
Kdepaks tam líhával, kozlíčku?
Na peci, na peci, panáčku.
Copaks tam jídával, kozlíčku?
Vdolečky s plevama, panáčku.
Copaks tam pívával, kozlíčku?
Vodičku z vantroka, panáčku.
Kdy se ženit budeš, kozlíčku?
Na příští vostatky, panáčku.
Jakou máš nevěstu, kozlíčku?
Kozíčku rohatou, panáčku.
Jak tancovat budeš, kozlíčku?
Hup, hup, hup, dup, dup, dup, panáčku.

2 řady proti sobě, krok vpřed (případně valčík), krok vzad, 2x.
Jedni se ptají, druhí odpovídají, mimicky ukazují.

Z řad 2 kroužky

7 MIKULÁŠ ZTRATIL PLÁŠŤ

Mikuláš ztratil plášť, Mikuláška sukni,
sedli sobě pod jalovec, byli oba smutní.

V kroužku cval vpravo za ruce, podup.
Vlevo, podup.

2 kruhy

8 ADÁMKU NÁŠ

1) Adámku náš, copak děláš?

Děti jdou do školy, tys ještě v posteli,
o nic nedbáš, o nic nedbáš.

2) Adámku náš, copak děláš?

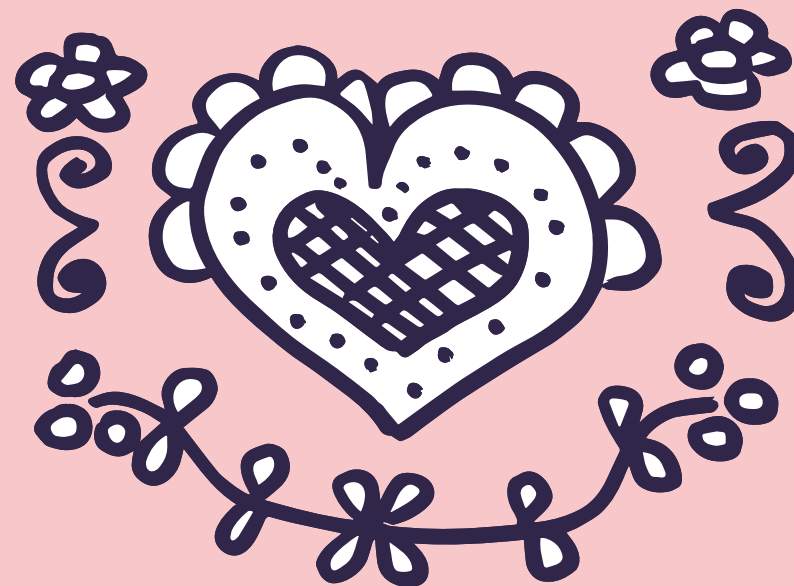
Na louce ti pasou, ty jsi mezi chasou,
o nic nedbáš, o nic nedbáš!

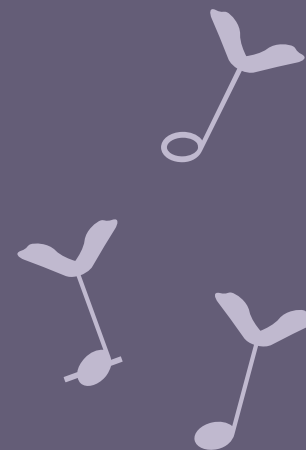
1) 2 kroky vpravo, vlevo, 2x trojúhelníky (na místě, nejprve P, pak L nohou dopředu, vně, přísun), otočka vpravo, tlesk v pomlce, otočka vlevo, tlesk v pomlce.

2) sloka stejně jako 1.

Všichni: A pak budou Vánoce!!!

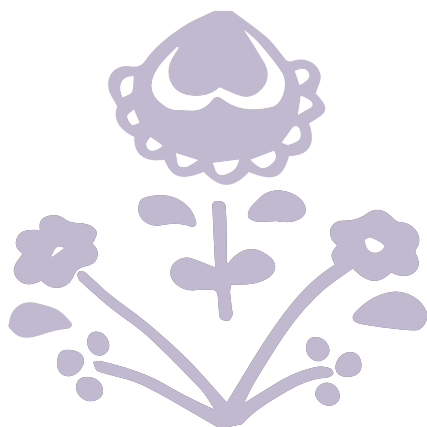
Odchod

Pásmo
A TUTO ZNÁŠ?

2 DD utvoří bránu, ostatní příchod bránou,
vytvoří zipem 2 kruhy vedle sebe.
Zlatá brána otevřená, zlatým klíčem odemčená.
Kdo do ní vejde, tomu hlava sejde.
Ať je to ten nebo ten, praštíme ho koštětem!

2 kruhy

1 SEDLÁK

Se-dlák, se-dlák, se-dlák, je - ště je - dnou se-dlák, se-dlák,
se-dlák, se-dlák, je vel-kej pán. On má pás na bři - še
a na svém ko - ži - še tu - li, tu - li, tu - li má tu - li - pán.

1) Sedlák, sedlák, sedlák,
ještě jednou sedlák,
sedlák, sedlák, sedlák,
je velkej pán.
On má pás na břiše
a na svém kožiše
tuli-, tuli-, tuli-,
má tulipán.

2) Koukej, koukej, koukej,
jak je sedlák hloupej,
koukej, koukej, koukej,
jak je hloupej.
On jede na pole
má hodinky dvoje,
koukej, koukej, koukej,
jak je hloupej.

1) Páry – postavení po kruhu – CHCH L bokem, DD P bokem.
CHCH ruce za záda, dupavými kroky po kruhu a DD couvají L, P, L.
Od „ještě“ CHCH vyšlapou tři kroky nebo valčík, DD valčíková
otáčka vpravo, „je velkej pán“ CHCH tleskají. Dvojice vedle sebe
za ruce L bokem do kruhu. „On má“ kývání vnitřními rukama,
vykročení vnitřními nohama – zády/čelem k sobě, valčíkový
nebo volný krok, „má tulipán“ od sebe otočka s podupem.
2) sloka stejně jako 1.

2 MARJÁNKO, MARJÁNKO

Mar-ján-ko, Mar-ján-ko, Mar-ján-ko má, za-važ mi šá-te-ček na u-zle
dva. Za - važm, za - važ, za - važ, dí - tě zla -
tý, a - by se ne - mo - hl ro - zvá - za - ti.

- 1) Marjánko, Marjánko, Marjánko má,
zavaž mi šáteček na uzle dva.
Zavaž, zavaž, zavaž, dítě zlatý,
aby se nemohl rozvázati.
2) Já bych ti šáteček zavázala,
jen kdyby paňmám nebránila.
Ta naše paňmáma tuze brání,
že nemáš peníze, pole žádný.

Tanec mazurka – dvojice L bokem do kruhu.

- 1) mazurka dovnitř kruhu,
„rozvázati“ DD obejdou dozadu CHCH.
2) mazurka ven z kruhu,
„pole žádný“ CHCH obejdou DD zpět.

3 SEDLÁČEK

Sel se-dlá-ček le-be-do na tym pan-ským hó-dě-lo. na tym pan-ským hó-dě-lo.

- 1) /: Sel sedlák lebedo na tym panským hódělo :/
2) /: Di, ženičko, di domu, hovař něco k vobědu :/
3) /: Sedlák jede z vorání, žena stává ze spaní :/
4) /: Cos, ženičko, dělala, žes voběda nedala? :/
5) /: Dělala sem knedličke, zežrale je slepičke :/
6) /: A cos eště, dělala, žes voběda nedala? :/
7) /: Dělala sem jelítka, zežrale je prasítka. :/
8) /: Bere sedlák votěže, honí ženu po dvoře. :/

1) DD zůstanou stát, CHCH chodí na svém určeném úseku a napodobují setí.

2) DD pomalu odcházejí do řady kolmo k publiku, usednou v řadě.

3) CHCH v zástupu za sebou, otočí se proti DD. DD se leknou, vyskočí, protahují se.

od 4) utvořit šikmé řady CHCH a DD proti sobě, ruce v bok, nakračují a odpovídají si.

8) honička – všichni CHCH se chytanou za ruce a honí DD.

Zpěv, řada proti publiku ve dvojicích

4 ZA TÓ JÁNÓ

C G C G C G C G C

Za tó já - nó se - dí za - jóc, nó - ži - čka - ma_ pře bí - ra - jóc. Kdy-

G C F C G C F C

bych tak - vý no_ žky mí - vál, tak bych s ní - ma_ ho_ ti - ká - val. Kdy-

G C G C G C G C

bych tak - vý no - žky mě - la, tak bych s ní - ma ho - ti - ka - la.

- 1) Za tó jánó sedí zajóc
nožičkama přebírajóc.
- 2) Kdybych takvý nožky mívál,
tak bych s nima hotikával.
- 3) Kdybych takvý nožky měla,
tak bych s nima hotikala.
- 4) Za tó jánó sedí zajóc
nožičkama přebírajóc.

Sloky 1) a 4) zpívají všichni, sloku 2) zpívají CHCH, sloku 3) zpívají DD.

Čtverec ve dvojicích

5 MÁMO MÁ

A E

Má-mo má, má-mo má, pro-dé-te hu - sy, kup-te mi suk-nič-ku, kte-rá mně slu

A A A E

ší. kte-rá mně slu - ší. Tra-la - la - la - la, tra-la - la. tra-la - la - la - la,

A A E A

tra-la - la - la - la - la, tra-la - la - la - la. tra-la - la, tra-la - la - la - la - la, tra-la - la.

- 1) /: Mámo má, mámo má, prodéte husy,
kupte mi sukničku, kerá mně sluší. :/
- 2) /: Táto můj, táto můj, prodéte voly,
kupte mi klobouček samý fábory. :/

Tanec křížák:

1) Kvapíkem proti sobě v párech přes střed (4 kroky, nebo 3 kroky s podupem), míjení bokem vpravo, otočit vlevo.

Zbývající páry totéž. To celé 2x.

2) Cval vpravo, vytvořit kruh. Repetice – cval vlevo, „voly“, „fábory“ podup.

Rozpočítadlo

En ten týky, dva špalíky, čert vyletěl z eletriiky.

Bez klobouku bos, narazil si nos.

Boule byla veliká, jako celá Afrika.

Poslední rozpočítaný: Husárek!

Zpěv v půlkruhu možno vynechat, pak rozpočítaný: Káča!

6 JÁ HUSÁREK MALÝ

Chorus melody with lyrics and chords:

Chorus:
Já hu - sá - rek ma - lý, bo - ty roz - tr - ha - ný,
já na voj - nu ne - po - je - du, až bud - du mít no - vý.

Chords: Dm, F, C7, F, A7, Dm, Dm, A7, Dm.

✕

- 1) Já husárek malý, boty roztrhaný,
já na vojnu nepojedu, až budu mít nový.
- 2) Tatíček to slyšel, hned z komůrky vyšel,
boty mi dal udělati, na vojnu sem musel.
- 3) Já husárka malá, mezi husárama,
husárů je na tisíce a já jenom sama.
- 4) Kdyby bylo ještě těch husárů dvě stě,
já bych se jim postavila jako švarné děvče.

Držení při zpěvu: CHCH za ramena, DD za lokty.

Zástup

7 UTIKÉ, KÁČO

Chorus melody with lyrics and chords:

Chorus:
U - ti - ké Ká - čo, u - ti - ké. u - ti - ké, ho - ní ti ko - cór
di - vo - ké, di - vo - ké, ho - ní ti ko - cór di - vo - ké.

Chords: C, F, C, G, C, C, G, C.

✕

- 1) Utiké, Káčo, utiké, utiké,
honí ti kocór divoké, divoké,
honí ti kocór divoké.
- 2) Káča utiká, co může, co může,
kocór ju chytnót nemůže, nemůže,
kocór ju chytnót nemůže.

Držení za pasy, první hodí posledního, valčíkový krok.

Dvě řady proti sobě kolmo k publiku

8 NA TÝ LOUCE ZELENÝ

Na tý lou - ce ze - le - ný, pa - sou se tam je - le - ni,
 pa se je tam my - sli - ve - ček v ka - mi - zol - ce
 ze - le - ny, ze - le - ný, v ka - mi - zol - ce ze - le - ny.

- 1) Na tý louce zelený pasou se tam jeleni, pase je tam mysliveček v kamizolce zelený.
- 2) Počkej na mě, má milá, zastřelím ti jelena, aby se ti zalíbila kamizolka zelená.
- 3) Počkej na mě, můj srdce, zastřelím ti zajíce, aby se ti zalíbila myslivecká čepice.

- 1) Krátké valčíkové kroky proti sobě, ruce v bok, dopředu P, vzad L, mírný postup vpřed, „pase“ otáčka za P s protějším tanečníkem (lichý se točí sám), „v kamizolce“ za L.
- 2) Řady pokračují, prolnou se, vzdalují se od sebe. Zátočky ve dvojicích vytvořených v řadě: „aby“ otočka za P, „myslivecká“ za L (lichý se točí sám).
- 3) Řady opět k sobě.

Kruh

9 PÁSLA HUSY PODE DVOREM

Pá - sla hu - sy po - de dvo - rem, sa - ma se - dě - la,
 sa - ma se - dě - la, pod ja - vo - rem pod ja - vo - rem.

- 1) Pásla husy pode dvorem, sama seděla pod javorem.
- 2) Pletla věnec olivový, drobnou jetelí propletený.
- 3) Přijeli k ní čtyři páni, pojed', pasačko, pojed' s námi.
- 4) Já bych s váma ráda jela, kam bych husičky, kam poděla.

- Dvojice, držení za P proti sobě po kruhu, DD postupují, CHCH ustupují s podtáčením, „sama“ CHCH 2 otáčky za P loktem vzad, „pod“ CHCH couvají a tleskají, DD 2 otáčky.

Zpěv v kruhu, ruce v bok, možno vynechat

10 HOLUBIČKA

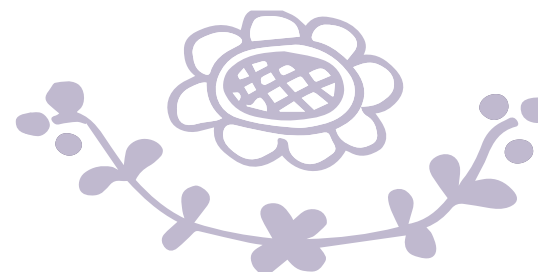
- ✕
- 1) Vyletěla holubička ze skály, ze skály, probudila modré oči ze spaní.
 - 2) Kdyby byly modré oči nespaly, nespaly, Byly by tu holubičku dostaly.
 - 3) Nebyla to holubička, byl to pták, byl to pták, dyž mě nechceš, má panenko, nechej tak.

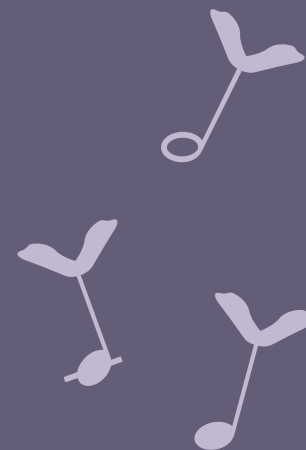
Zpěv v kruhu, ruce v bok, možno vynechat

11 ANDULKO, ANDULKO

- ✕
- 1) Andulko, Andulko, ty si trucovitá, dybys byla moje, byla bysi bitá, byla bysi bitá.
 - 2) Byla bysi bitá tou lískovou holí, tou to, má Andulko, tou to tuze bolí, tou to tuze bolí.

- 1) Cval po kruhu.
2) Zavřené držení, napnuté lokty, cval po párech v zástupu kolmo k publiku, zatočení podle směru odchodu. Odchod, mávání.
-

Pásmo KRÁLOVNIČKY

1 VYVOLÁVÁNÍ

„Král“ se postaví před skupinu DD a zavolá na „královnu“, stojící uprostřed:

Králko, královno,

pojdte sem,

vy má milá!

Královna odpovídá:

Cožpak mě tam voláte, zdali mi tam co dáte?

Král (D převlečená za CH):

Ó, královna není tak pyšná,

aby za králem ven nevyšla

a jemu bílé ruky podala a jej objala.

2 KRÁLKU, KRÁLOVNU

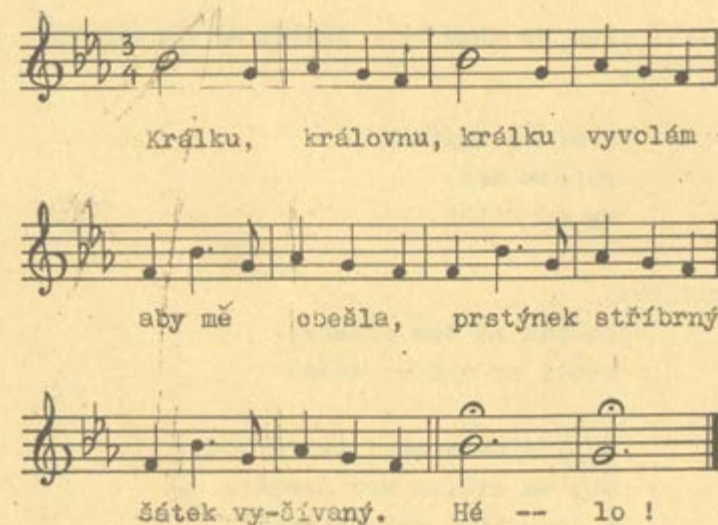
Královna vystoupí ze skupiny DD, předstoupí před krále, podají si ruce a obejmou se.

Všechny královničky utvoří kruh, král s královnou se zařadí mezi ně.

Král pak zpívá píseň „Králku, královnu“.

Královničky mlčky poslouchají.

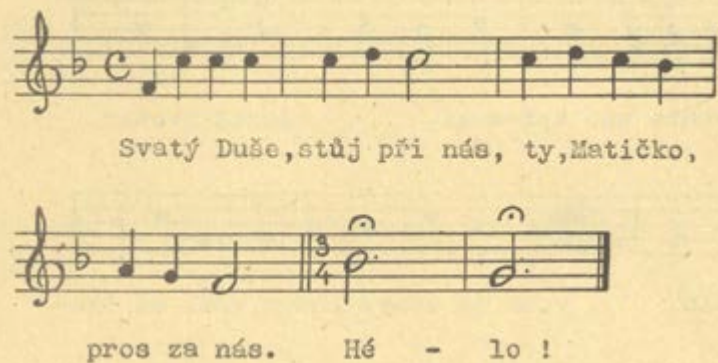
„Hélo“ zpívají všechny a pokloní se přitom.

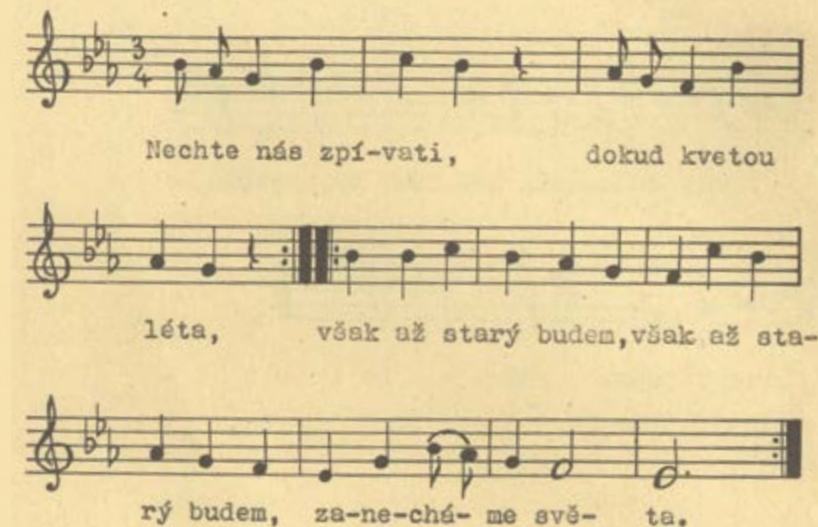
3 SVATÝ DUŠE

Všechny DD kleknou na P koleno (i král s královnou), sepnou ruce a zpívají píseň „Svatý Duše“. Na „Hélo“ vstanou, předpaží a pokloní se.

4 NECHTE NÁS ZPÍVATI

Až my starý budem,
zajdem za ty kraje,
budem si vzpomínat
na ty léta mladé.

Všechny DD utvoří dvojice po kruhu L bokem do středu, zavěsí se (pravá D do levé) a za zpěvu písni jdou obyčejným krokem volně vpřed po kruhu.

5 SEDĚLA KRÁLINKA

Nápěv a tanec jako „Nechte nás zpívat!“.

Všechny:

Seděla králinka pod zeleným hájkem, šila tam košilku,
šila tam košilku červeným hedvábkem.

Král:

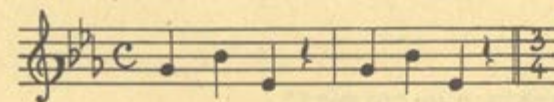
Komu ty, králinko, tu košilku šiješ?

Královna:

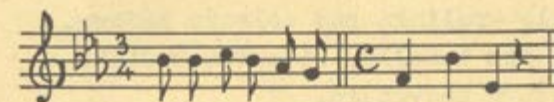
Tobě, můj králíčku, až pomašíruješ.

Kruh

6 ŠPIMBERKEM ZA MĚSTEM

Špimberkem za městem,

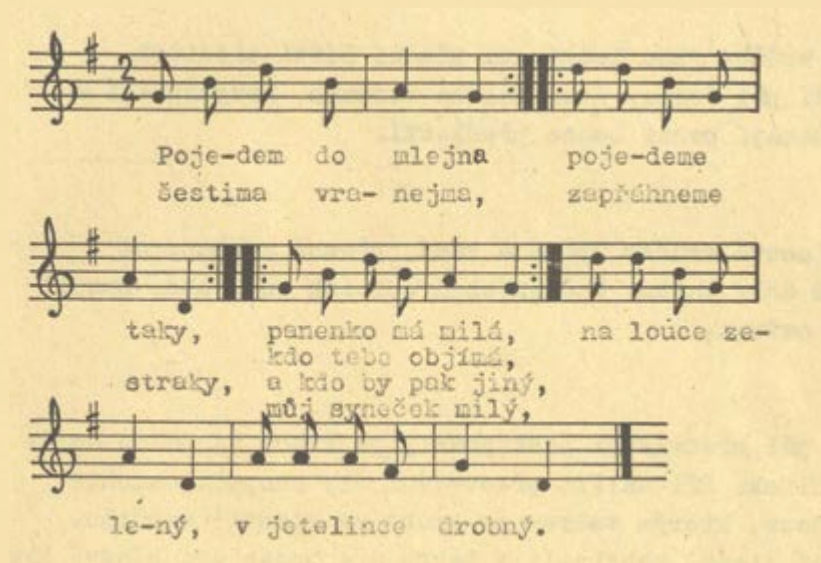

hrála tam děvčátka
na prsten.

Dvojice DD, čelem proti sobě, první D zády do středu
„Špimberkem“ – zátočka o půl kola za P lokty čtyřmi
poklusovými krůčky. Při posledním kroku se dvojice pustí,
„za městem“ – zátočka o půl kola za L lokty čtyřmi poklusovými
krůčky (na svá místa). Při posledním kroku se dvojice pustí,
„hrála na prsten“ – jedna nastaví do misky sepjaté dlaně.
Druhá jí do nich vloží zavřené dlaně.
Opakovat.

7 POJEDEM DO MLEJNA

Dvojice DD čelem proti sobě, jedna zády do kruhu.

Držení za ruce vpředu křížem, P nahoře.

Postup ven z kruhu lehkými krok-sun-kroky do taktu vpřed, vykračuje P noha. Zkřížené paže udělají při každém kroku jeden řezavý pohyb.

„Pojedeme“ zpět,

„panenko“ zátočka za lokty P ruce.

„na louce“ zátočka za lokty L ruce.

(možno v nářečí „do mléna“, „na lóce“)

8 NEŠŤASTNÁ MIZERA

1) Nešťastná mizera, nešťastná nouze,
Káča má peníze na peci v d'ouře.

2) Káča má na peci v míšku,
kdo pro ně poleze, dostane trošku.

Řady proti sobě kolmo k publiku, dvojice DD.

Držení za ruce vzadu křížem.

Tři poskočné kroky vpřed, vykročí P, poskok vždy na L, „nouze“ („d'ouře“) jedním valčíkovým krokem na místě (vykročí L) se dvojice přetočí o 180° zevnitř, aniž by se pustila.

2) sloka stejně jako 1., ale zpět.

9 KÁČA (UTÍKEJ, KÁČO, UTÍKEJ)

U-tí-kej, Ká-čo, u-tí-kej, u-tí-kej,
ho-ní tě kocour divokej, divokej.
Ká-ča u - tí - ká co můž, co můž,
Ká-ča u - tí - ká ještě víc, ještě víc,
kocour ju chytit nemůž, ne-můž,
kocour ju dr - ži za spěvíc, za spěvíc,
kocour ju chy - tit ne - mů - že.
kocour ju dr - ži za spěv - víc.

Dvojice, bokem do kruhu.

Jedna ruce v bok, valčík, půlobraty couvá,
druhá ve valčíkovém postupu tleská,
„divokej“ couvající otáčka za P loktem.
„Káča utíká“ výměna pohybu,
„nemůže“ couvající otáčka za P loktem.

10 HAJHÁ HUSY

Haj - há, hu - sy, ze pše - ni - ce, haj - há, hu - sy ze ži - ta,
lep - ší je ta ma - lá hol - ka, než - li je ta ve - li - ká.

Hajhá, husy, ze pšenice,
Hajhá, husy, ze žita.
Lepší...

✕ Ta alá se sama točí,
a ta velká nemůže.
Ona čeká na chasníka,
až jí chasník pomůže.

Řady kolmo k hledišti, mávání zástěrkami, sukněmi
nebo rukama proti sobě, přísuny, začít vpravo,
„ze žita“ otočka k sobě zády.

„Lepší“ od sebe, „nežli“ krok zpět, „veliká“ otočka.
„Ta malá“ v řadě vytvořené dvojice za P lokty, „a ta“ za L.
„Ona“ za obě ruce na místě do P a do L.

Kruh

11 ŠOHAJOVA MLADÁ ŽENA

Šo-hajova mla-dá že-na šla do le-sa
Vítr jí ho roz-fu-ku-je, ona za ním

hra-bat se-na,
po-ska-ku-je.

Hé - - lo !

DD čelem dovnitř, držení za ruce.

Čtyři cvalové kroky vpravo stranou,

„žena“ zastavení cvalu krokem přísunným,

„šla“ cval vlevo,

„sena“ zastavení cvalu krokem přísunným.

„Vítr“ drobnými krůčky do kruhu,

„ona“ drobnými krůčky z kruhu ven.

„Hélo“ obrat o 360° do kruhu na L noze, poklona dovnitř.

Kruh

12 PÁSLA HUSY (PÁSLA HUSY PODE DVOREM)

Pá-sla hu-sy po-de avo-rem,

se-na se-dě-la, sama se-dě-la

pod ja-vo-rem, pod ja-vo-rem.

Pletla věnec olivový,
drobnou jetelí proplétaný.

Dvojice čelem proti sobě, držení za P proti sobě po kruhu,

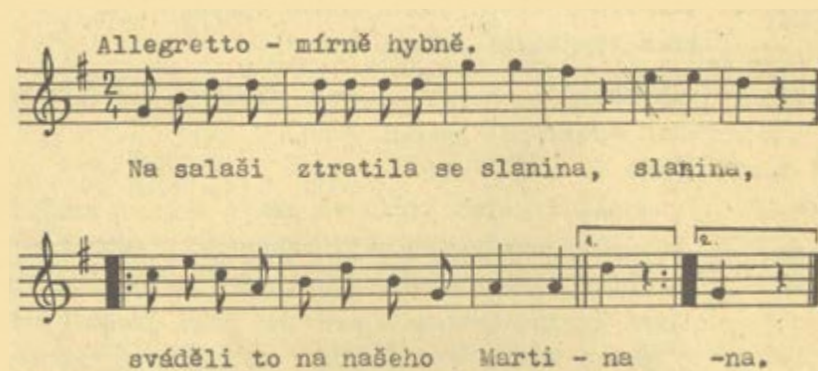
DD postupují, pozice CHCH ustupují s podtáčením,

„sama“ pozice CHCH 2 otáčky za P loktem vzad,

„pod“ pozice CHCH couvají a tleskají, DD 2 otáčky.

Kruh

13 NA SALAŠI ZTRATILA SE SLANINA

✕

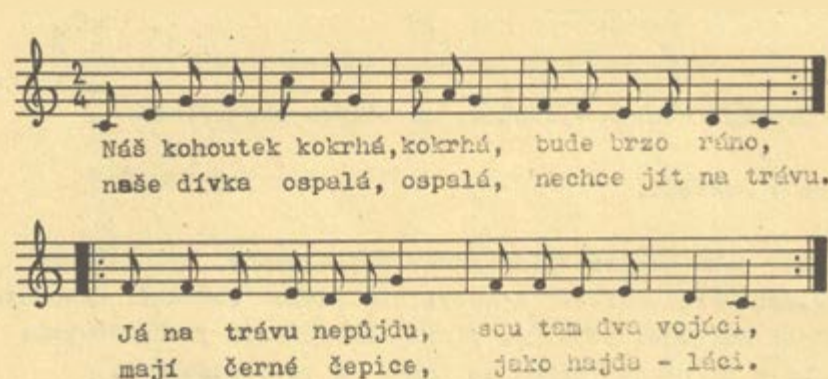
A náš Martin přísámbohu přísahal,
že on ani na slaninu nešahal.
Že si uříz malý kousek, jen kousek,
a pak zůstal na hambalku motouzek.

Dvojice, zadní držení, L bokem do kruhu.
Kolébavý přísunný krok P nohou vpřed,
„slanina“ vzad,
„sváděli“ zátočka 6 drobnými krůčky na místě o 180° vpravo,
„sváděli“ totéž vlevo.
Poslední slabika – vzájemná úklona.

Kruh

14 KOHOUTEK (NÁŠ KOHOUTEK KOKRHÁ)

✕

2) Náš kohoutek na plotě, na plotě,
vesele si zpívá,
naša dívka ospalá,
ještě se přikrývá.

Držení za ruce, přísuny vpravo, „ráno“ podup, „naša“ vlevo,
„trávo“ podup.
„Já na trávu“ bokem do kruhu, z kruhu ven ve dvojici, držení
kvapík, natažené ruce v loktech,
„vojáci“ zastavit, otočka,
„mají“ zpět,
„hajdaláci“ zastavit, otočka.

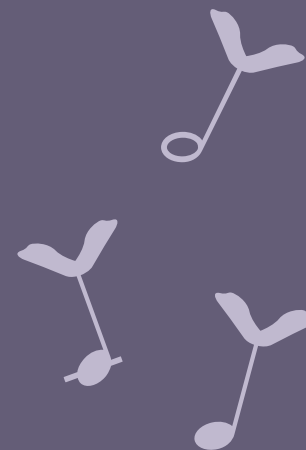
*DD ve dvojicích, L bokem do kruhu, držení za ruce, vnější
v bok, jdou po kruhu za sebou a recitují, královna
s králem uprostřed.*

15 ZÁVĚR

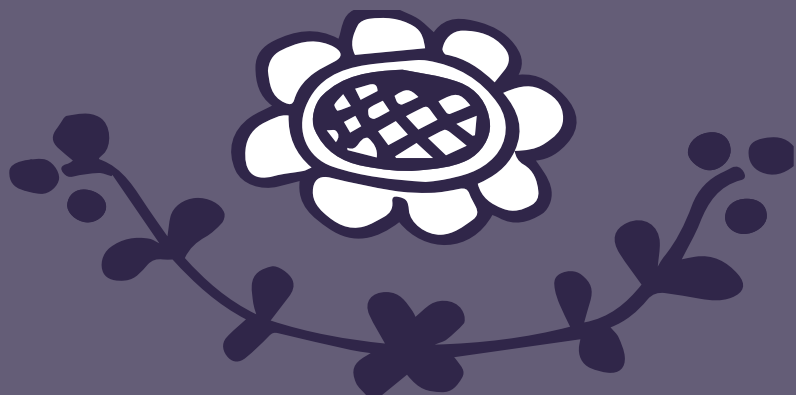
Hára, hára, shořela nám fára,
blízko pivováru.
Zchudla králka, zchudl král,
nemaj peněz, ani krav.
x Král se nám dal na vojnu,
králka zlámala nohu.
Teď nemůže choditi,
musíme ji voditi,
o šestáček, o zlatáček
pro ni prositi.

 Otočení čelem k publiku
Úklona
Odchod

SLOVNÍK

Vysvětlivky nářečních slov:

capóch – sopouch, odbočka z komína
cvočky – ševcovské hřebíky s větší hlavičkou
člunek, bidlo – součásti tkalcovského stavu
dondo – zbytek kvásku na chléb se zavazoval do čistého odstřižku plátna a vkládal dítěti do úst jako dudlík
dráteníček – řemeslník, dokola drátoval prasklé nádoby, vyráběl z drátů háčky apod.
dratev – ševcovská nit zpevněná smůlou
d'oura – díra
eletrika – tramvaj
fábor – mašle, stuha
flek – záplata
forman – povozník (vozem s koňmi)
friško – rychle
galánka – milá
hajdaláci – nepořádníci, pobudové
hambalek – trámek na půdě
haras – vlněná barevná příze
hóděl – přidělené pole od vrchnosti
hóvratě – okraj pole, kde se při práci obracelo zpět
chasa – mládež
jána – řádek posečeného lnu
jupka – ženský kabátek z plátna nebo tenké látky
kamizolka – myslivecký kabátek
kolomast – kolomaz, odpad při pálení dřevěného uhlí používaný k mazání kol u vozů
konopka – polní pták – jako pěnkava
kucmoch – jídlo z brambor, mouky a vody
míšek – měch, váček
motouzek – provázek
primas – starosta ve městě, první radní
primaska – starostova manželka

prachmaku – nic

snopek – poskládané obilí do otepi klasy nahoru

soukat – stáčet nitě

straky – vícebarevné koně

šenkýř – hostinský

škarbaličky a jehličky – drobnosti na šití, krabičky, jehly

škobrtáci – ztěžka chodí a zakopávají

šněrovačka – ženský živůtek – vestička na šněrování

valach – tažný kůň

vantroky – koryta na vedení vody na mlýnské kolo

verpánek – ševcovská trojnohá stolička

verštat – tkalcovský stav

votěž – otěž, součást postroje na koně

vranéma – černými koňmi

žejdlíček – objem asi půl litru, i nádoba

žemlička – pečivo

Výrazy v nářečí je možné přizpůsobit hovorové řeči.

Označení v popisu tanců:

D – dívka

DD – dívky

CH – chlapec

CHCH – chlapci

P, L – směry pohybu nebo označení rukou a nohou

Chlapci začínají tanec.

VATOVÁCLAVSKÉ HODY

TISNOV

MĚSTSKÉ
KULTURNÍ
STŘEDISKO
TISNOV

pořádá

MĚSTSKÉ
KULTURNÍ
STŘEDISKO
TISNOV

Karel, Karel, do lesa zajel
– přetahování

Milí ševci, zle, řemeslo nejde!

Stárci pomáhají zpívat, maminky
a tatínkové tancovat.

Utiké, Káčo, utiké!

Autor fotografií z vystoupení dětí z KVJ Tišnov
Josef Permedla, 2021

Literatura

B e n e š, Bohuslav. Česká lidová slovesnost. Výbor pro současné čtenáře. Praha. 1990.

E r b e n, Karel, Jaromír. Prostonárodní písně a říkadla. Praha. 2011.

F i c, Karel. Současný stav nářečí v Drahoníně na Tišnovsku. Práce FF UJEP Brno. Separát. 1971.

F i c, Karel. O nářečí ve Vohančicích. In: Vohančice. 1255–2005. 750 let od první písemné zmínky. Tišnov. 2005.

J e l í n k o v á, Zdenka. Královničky z Tišnovska a Velkobítešska. Okresní kulturní středisko Brno-venkov. 1988.

J e l í n k o v á, Zdenka. Lidové tance z Tišnovska. Okresní kulturní středisko Brno-venkov.

J e l í n k o v á, Zdenka. Lidové tance z Nedvědice, Olešnicka a Kunštátska. Žďár nad Sázavou: Okresní kulturní středisko Žďár nad Sázavou. 1988.

J e l í n k o v á, Zdenka a K u b e š, Richard. Horácké tance. Havlíčkův Brod. 1956.

J e l í n k o v á, Zdenka. Lidový tanec na Tišnovsku a jeho výzkum. In: Muzeum Brněnska. Sborník 2000.

K a r a s, Josef František. Tišnov mého dětství a mládí. Tišnov. 1981.

O h a r e k, Václav. Tišnovský okres, Vlastivěda moravská. Brno. 1923.

O c h r y m č u k o v á, Irena. Národopis. in Fic, K., Zápál, J.: Tišnovsko. Vlastivěda kraje od Pernštejna k Veveří. Tišnov. 1999.

O c h r y m č u k o v á, Irena. Životnost lidových zvyků a současnost. In: Okresní muzeum Brno – venkov. Sborník příspěvků. 1999.

P e r n í c a, Bohuslav. Moravské Horácko a Podhorácko I. Havlíčkův Brod. 1952.

Prostonárodní české písně a říkadla. Praha: J. Pospíšil, 1864.

S u š i l, František, V á c l a v e k, Bedřich, ed. a S m e t a n a, Robert, ed. Moravské národní písně: s nápěvy do textu vřaděnými. 5.vyd. Praha: Argo, 1998.

Š k o r p í k, Zdeněk. Borač. Geograficko-historicko-národopisný obraz obce. Brno: Masarykova univerzita v Brně, Filozofická fakulta, Ústav evropské etnologie, 2005.

T o n c r o v á, Marta a S m u t n á, Silva. (eds.). Lidové písně z Podhorácka III. Tišnovsko a Bystřicko. Třebíč: Muzeum Vysočiny Třebíč, p. o. a Brno: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., Praha – pracoviště Brno, 2015.

T o n c r o v á, Marta a S m u t n á, Silva. (eds.). Zpěvník z Horácka a Podhorácka. Výběr písní pro školy. Třebíč: Muzeum Vysočiny Třebíč, p. o.

a Brno: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., Praha – pracoviště Brno, 2017.

U r b á n e k, Josef František. Tišnov a Tišnovsko, Žďár na Moravě. 1908.

V á l k a, Miroslav. K etnografické rajonizaci západní Moravy. In: Okresní muzeum Brno – venkov. Sborník příspěvků. 2000.

F r o l e c, Václav (ed.). Výroční obyčej. Současný stav a proměny. Brno. 1982.

Prameny

O c h r y m č u k o v á, Irena. Rolnická usedlost jako ekonomická a společenská jednotka. Diplomová práce. FF UJEP Brno. 1981.

K l e i n o v á, Františka. Rodinná kronika, rukopis. Od událostí v 19. století do ukončení práce. Vohančice, 1954–1966.

Rukopisné přepisy sběrů Hynka Bíma, soukromý archiv.

Výsledky terénního výzkumu Životnost lidových obyčejů na okrese Brno – venkov, Okresní muzeum v Předklášteří, 1992

Výsledky terénního výzkumu k výstavě Hajej, dadej, konaného v letech 1993-4. Okresní muzeum v Předklášteří, pobočka Podhorácké muzeum

Pamětníci

Jan Vrzal, Tišnov, 1914–2010

Jiřina Nejezová, Vohančice, 1915–2013

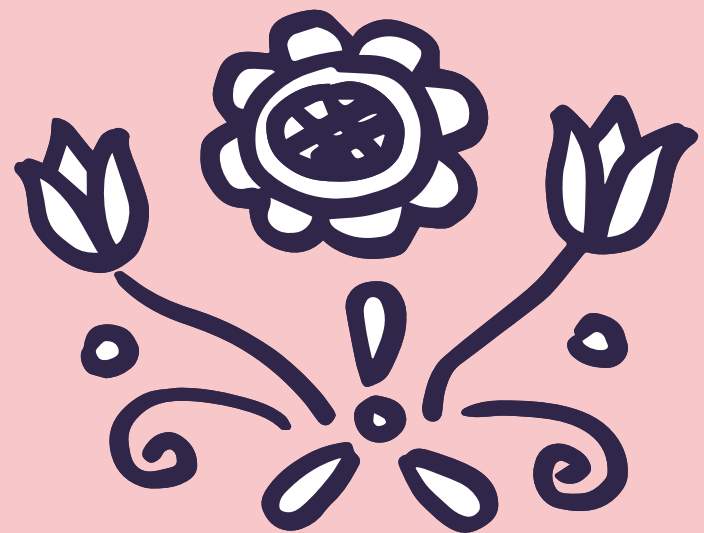
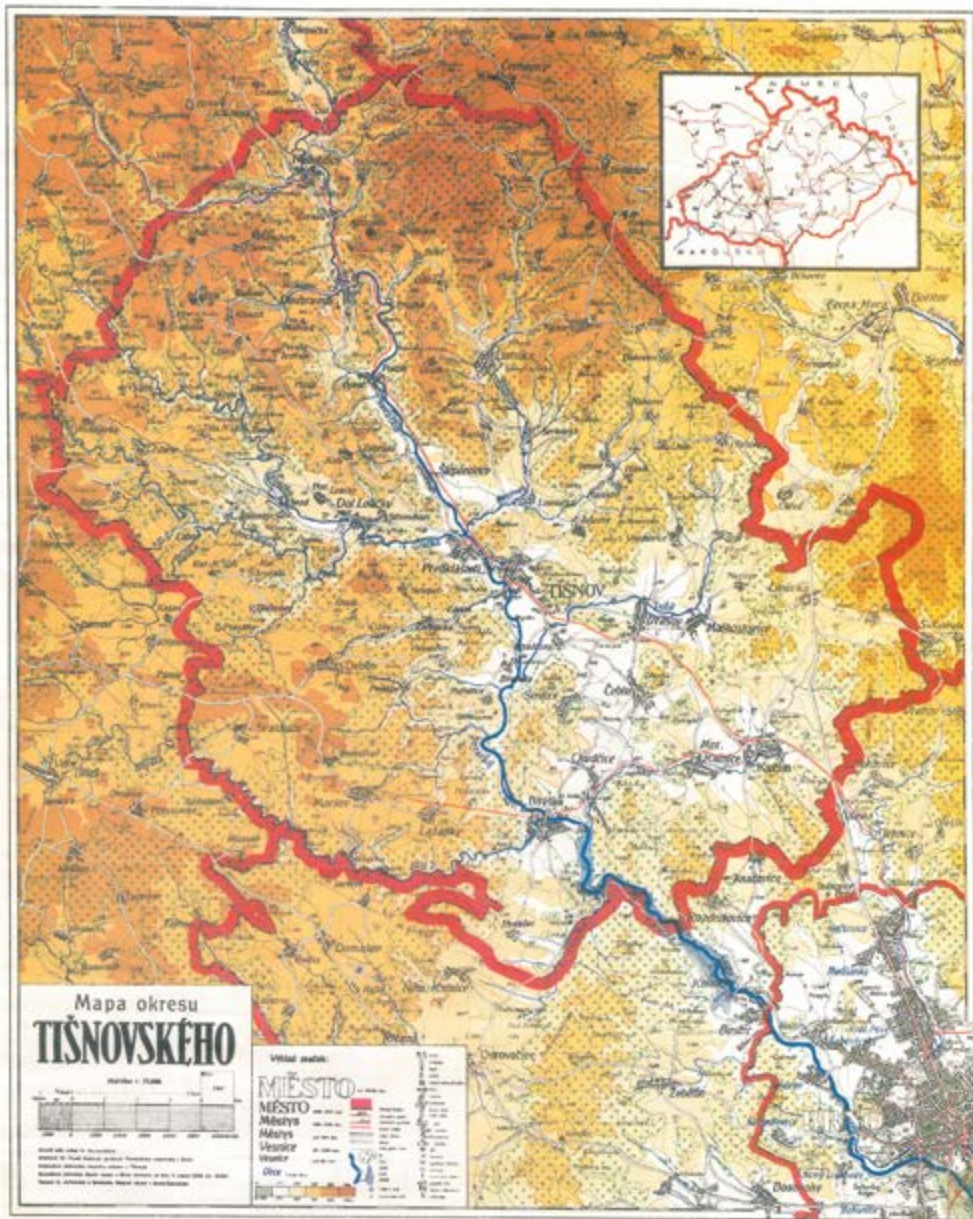
Božena Pavlíková, Vohančice, Tišnov, 1919–2017

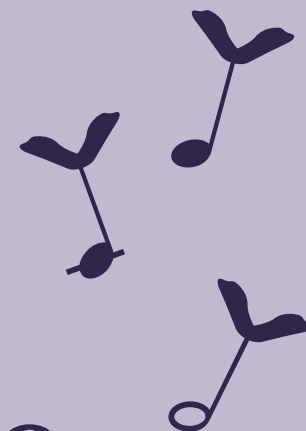
Vlasta Cejnková, Tišnov, 1909–2005

Fotoarchiv Podhoráckého muzea, pobočky Muzea Brněnska

Fotoarchiv Josefa Permedly

Soukromé archivy

Pásmo
detských hier
z Križovian
nad Dudváhom

Úvod

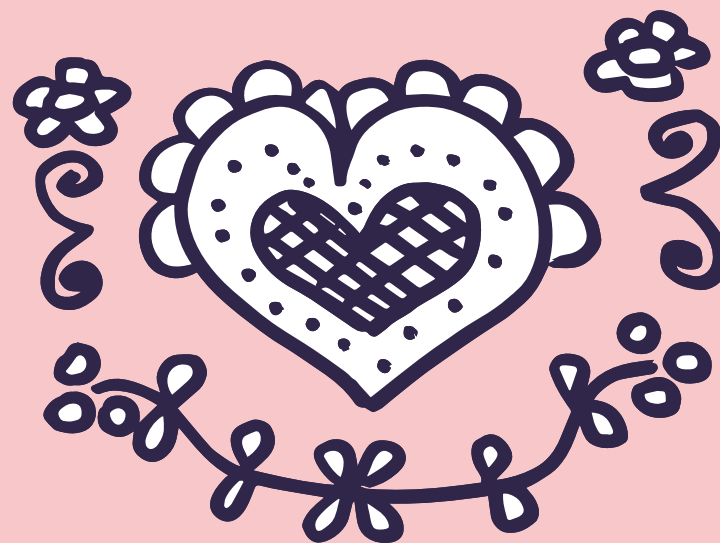
Zazpívé, kohótku!

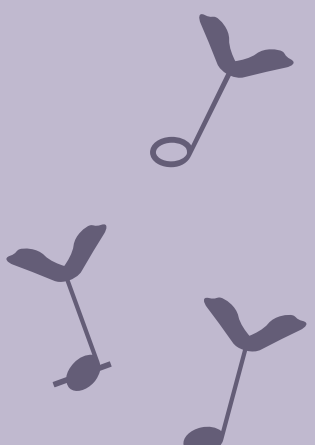
Pásmo detských hier z Križovian nad Dudváhom

Križovany nad Dudváhom je svojráznou obcou Trnavskej oblasti (v etnografii nazývanej oblasťou medzi Malými Karpatmi a Váhom) s bohatou hudobnou tradíciou. Tradičná ľudová kultúra, piesne, tance, hudba, prekrásne výšivky, materiálna aj duchovná kultúra obce aj v súčasnosti prežíva. Oblasť geograficky odčleňuje od okolitého územia pohorie Malých Karpát na západe, ktorá sa tiahne od Vajnôr na juhu, pri Bratislave až po Nové Mesto nad Váhom na severe. Južným susediacim regiónom Trnavska je Podunajsko za Malým Dunajom a na západe Ponitrie za riekou Váh.

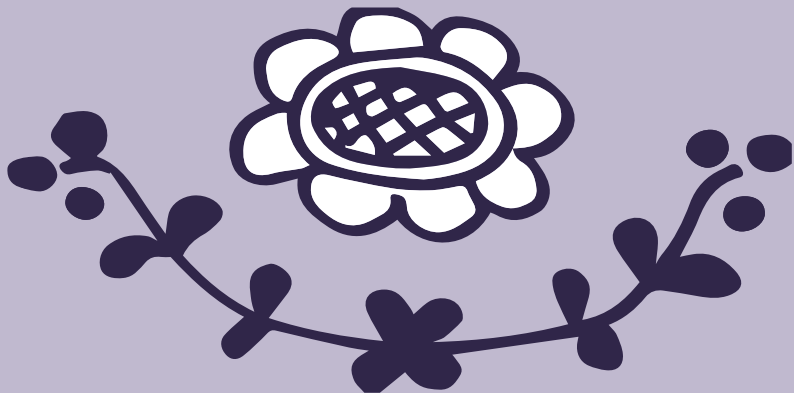
Pre región je charakteristická tvrdosť miestnych nárečí, preto aj prepisoch textov piesní sme sa pokúsili znázorniť výslovnosť. Takmer všetky obce Trnavska boli osídlené už v období Veľkej Moravy, pri viacerých je zjavná kontinuita osídlenia počas celého stredoveku, potvrdzuje to silné zastúpenie piesní roľníckej kultúry. Stopy po najstaršej piesňovej vrstve, v tzv. magicko-rituálnej piesňovej vrstve nachádzame v detskom repertoári. Pre oblasť je tiež typický novouhorský štýl a najnovšia vrstva párových tancov (polky, mazurky, valčík) a vznik dychových hudieb, ktoré sa stali veľmi obľúbenými v 19. storočí. Ľudové piesne a spev boli súčasťou každodenného i sviatočného života tunajších obyvateľov.

Myrtil Nagy

Pásmo „NA RAJČÚRU“

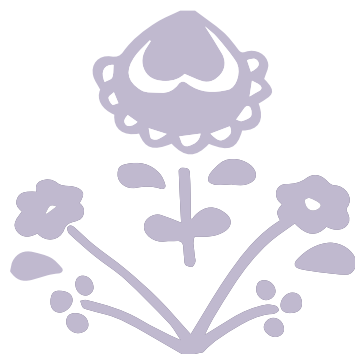

Dievčatá kl'acia, čupia a hrajú sa s bábikami, ktoré aj uspávajú.

1 HAJA, HAJA, HAJA

Haja, haja, haja,
Išla mať do hája,
Otec do Zvolena,
Na čierne korenia

2 SPI, JANIČKO, SPI

Spi, Janičko, spi, zavri očički,
Andel bude s tebu spaci a Mária kolenbaci,
Spi, Janičko, spi.

Jedno dievčatko začne spievať „Pri svatém Jáne studnička“, postupne sa pohybuje medzi ostatnými dievčatami, ktoré čupia s bábikami v rukách. Koho sa dotkne, tá odloží bábiku a pridá sa k ostatným – chytia sa za ruky a pohybujú sa pomedzi sebou, až napokon vytvorí kruh.

3 PRI SVATÉM JÁNE STUDNIČKA

Pri svatém Jáne studnička,
Tam pase Janík koníčka,
A ja rada vodu nosím, za šuhajka Boha prosím,
Kač, kač, kačička.

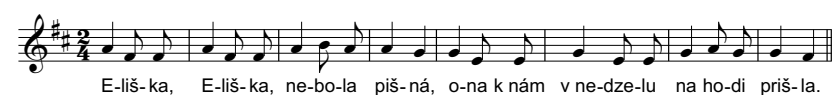
A pri studničke dve skali,
Tam jeho kone zastali,
A ja rada vodu nosím, za šuhajka Boha prosím,
Kač, kač, kačička.

Pri svatém Jáne studnička,
Tam čeká Anka Janička,
A ja rada vodu nosím, za šuhajka Boha prosím,
Kač, kač, kačička.

Jedno dievčatko sa postaví do stredu kruhu, pohybuje sa opačným smerom ako kruh (pohyb kruhu môže byť jednoduchá chôdza v rytme, jednokrôčka do jedného smeru, alebo poskakovanie). Pri slovách „poskoč si trošku“ dievčatko v strede si vyskočí a vyberie si jedno dievča z kruhu, s ktorou sa držiaca za ruky otáčajú okolo seba. Ostatné sa pri tom zastavia. V ďalšom cykle zostáva v kruhu vybraná dievčina. Opakuje sa dva krát.

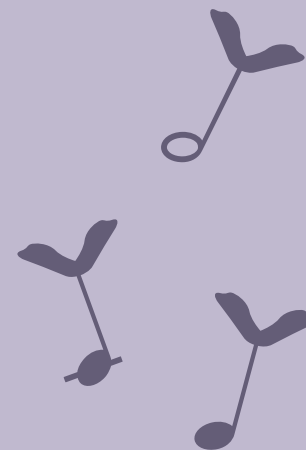
4 ELIŠKA, ELIŠKA, NEBOLA PIŠNÁ

Eliška, Eliška, nebola pišná,
Ona k nám v nedzelu na hodi prišla.

Eliška, Eliška, poskoč si trošku,
Viber si s kolečka najkrajšú družku.

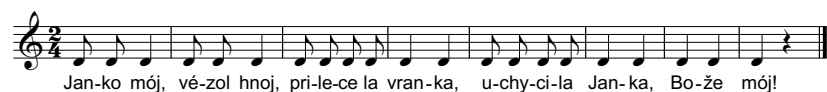

Pásmo HRÁTKY CHLAPCOV

Príchod chlapcov: chlapci v miernom predklone sa chytajú za ruky pod nohami, t.j. napr. pravou rukou chytia ruku predošlého chlapca a ľavú ruku podajú dozadu popod nohami. Kráčajú tou istou nohou na rytmus riekanky. Opakuje sa dva krát.

1 JANKO MÓJ, VÉZOL HNOJ

**Janko mój, vézol hnoj,
prilecela vranka, uchicela Janka, Bože mój.**

Niekoľko chlapcov zoberie na chrbát druhá a napodobňujú jazdu na koni. Dievčatá ich naháňajú akoby hnali kone.

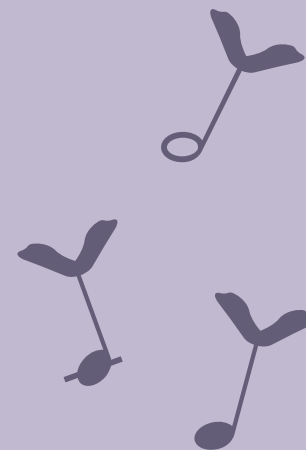
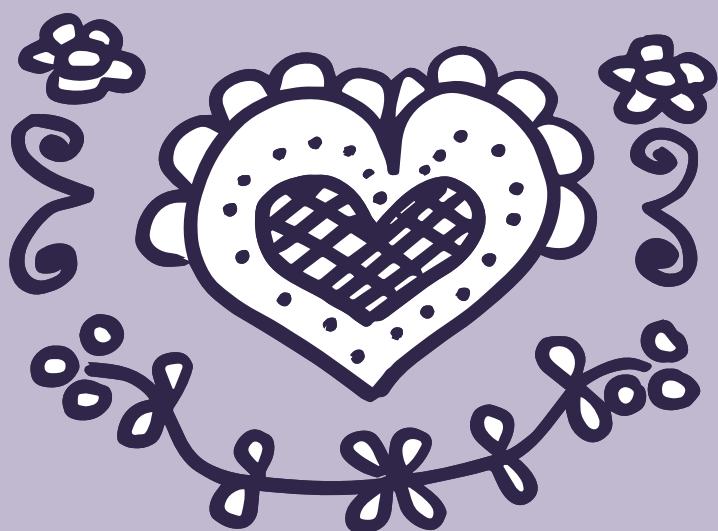
2 HIJO, HETA NA KONÍČKU

**Hijo heta na koníčku,
Do Prešova po pšeničku,
Hijo het, hijo het, hijo heta hijo het.**

Jedno dievča zakričí: Pletme ploty! Postavia sa okolo nej a pohybujú sa v smere hodinových ručičiek jednoduchou krokovou kombináciou: ľavou sa vykročí doľava, pravá noha prikročí k ľavej a dupne. Dievča v strede kruhu spojuje ruky detí. V pesničke vyzývajú ďalšie dieťa aby zas rozplietlo plot – ďalšie dieťa rozoberá spojené ruky detí.

Pásmo SPOLOČNÉ HRÁTKY

1 GDO NÁM POMÓŽE

Gdo nám pomôže ploti zapletat,
Pomôž nám Anička, ploti zapletat.

Gdo nám pomôže ploti rospletat,
Pomôž nám Evička, ploti rospletat.

Gdo nám pomôže ploti zapletat,
Pomôž nám Janičko, ploti zapletat.

Deti sa rozdelia do párov a v pári tancujú za ruky sa držia,
krútia sa do jednej a potom do druhej strany. Tempo v druhej
slohe sa zrýchli

2 SLÚŽILA SOM U KADLECA

Slúžila som u kadleca neni temu dávno,
Tam som sa ja naučila, jak sa robí plátno.
Trálalalá, trálalalá,
Tam som sa ja naučila, jak sa robí plátno.

Slúžila som u kadleca neni temu dávno,
Tam som sa ja naučila, jak vyšívat plátno.
Trálalalá, trálalalá,
Tam som sa ja naučila, jak vyšívat plátno.

Pásmo
UKONČENIE

Z tanca „Slúžila som u kadleca“ plynulo pokračujú na ďalšiu pesničku, pri texte „gdo sa nechicí, bác ho po rici“ si rýchlo vymenia páry. Po ďalšom opakovaní deti vybehnú z priestoru predstavenia

1 HRAJME SA, HRAJME

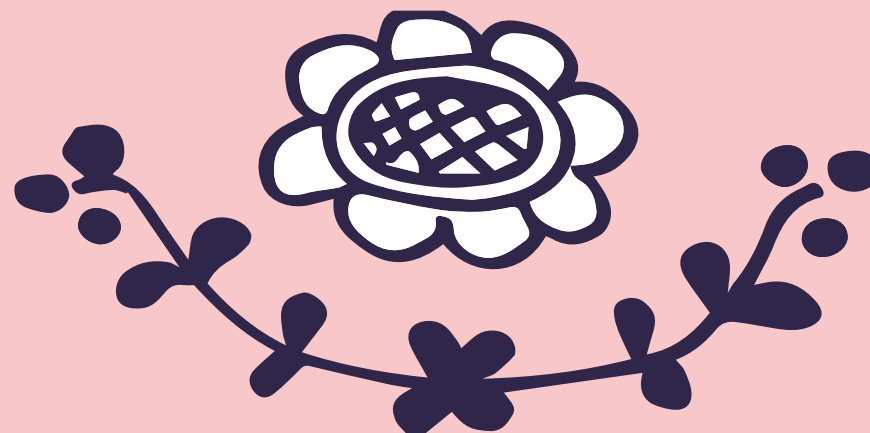
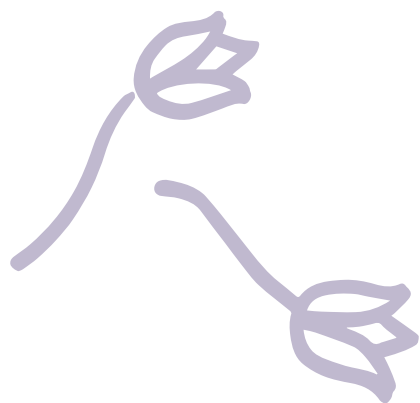

Hrajme sa hrajme, na koritane,
Gdo sa nechicí, bác ho po rici.

Prameny a literatura Šamorin

Leo a Ervín B l a ž e k: Piesne z Križovian nad Dudváhom, red. Marian Veselský, vydavateľ: Národné osvetové centrum v Bratislave v spolupráci s Obecným úradom Križovany nad Dudváhom, 2003, ISBN 08-7121-226
Jana A m b r ó z o v á, Peter Michalovič: Záhorie a oblasť Medzi Karpatmi a Váhom, edícia Ľudové piesne regiónov Slovenska, vydavateľ: Národné osvetové centrum v Bratislave, Koordinačné centrum tradičnej ľudovej kultúry, Bratislava 2009, ISBN978-80-7121-325-3

Zazpívé, kohótku!
Písňe a tance z Tišnovska a Podunajska pro vystoupení dětí

Výběr a sestavení
PhDr. Irena Ochrymčuková
Myrtil Nagy

Odborná spolupráce
Ing. Jana Zorníková
Mgr. Tomáš Zouhar
RNDr. Lajos Tuba, RRA Šamorín

Grafický design
Juraj Zeman
Grafické rostlinné motivy – z výšivek v muzejních sbírkách

Fotografie: archiv Podhoráckého Muzea,
pobočky Muzea Brněnska
Josef Permedla
Soukromé archivy

Vydala: MAS Brána Vysočiny, z. s.
Náklad 250 ks
První vydání, Tišnov 2022
Výroba: POINT CZ, s.r.o.
Počet stran 216

